

Population and Development Newsletter ISSN: 2822-0404 (Online)
Website: www.newsletter.ipsr.mahidol.ac.th

อันเนื่องมาจาก
“วันประชากรโลก
ปี 2024”

หน้า 8-9

การจัดตั้งหน่วยงานระดับกระทรวงเพื่อดูแล Massive Immigration Policy: ต้นแบบจากประเทศแคนาดา

อภิชาติ จำรัสสุทธิรงค์
aphichat.cha@mahidol.ac.th

จากการคาดการณ์ว่าประชากรของประเทศไทยจะลดลงอย่างต่อเนื่อง และจะเหลือเพียงครึ่งประเทศในเวลาไม่ถึงสิ้นศตวรรษที่ 21 นี้ หรือภายในช่วงอายุขัยของคนหนึ่งคนคือราว 70 ปี ประเทศไทยจำเป็นต้องมองหาแนวทางในการดึงดูดประชากรที่มีคุณภาพเข้ามาอยู่อาศัยระยะยาว และรับสัญชาติไทย เป็นคนไทยทดแทนคนที่หายไป แนวทางที่สำคัญและใช้อยู่ในหลายประเทศ และได้เริ่มใช้มาตั้งแต่สิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 คือ นโยบาย Massive Immigration Policy

สำหรับประเทศไทย จากการคาดการณ์เป้าหมายประชากรที่เหมาะสมให้คงไว้ประมาณ 40 ถึง 60 ล้านคน ประเทศไทยจำเป็นต้องนำเข้าประชากรต่างชาติปีละไม่ต่ำกว่า 200,000 คน เป้าหมายคือการสร้างประเทศและชุมชนที่เข้มแข็ง มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ มีสังคมที่มั่นคง เหมือนอย่างที่เคยประสบความสำเร็จ บทความนี้จะวิเคราะห์แนวทางการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อดึงดูดประชากรคุณภาพ โดยศึกษาจากระบบของแคนาดา

แคนาดา: ตัวอย่างความสำเร็จ

แคนาดาเป็นหนึ่งในประเทศที่มีระบบการรับผู้พำนักอาศัยถาวร (permanent residency) ที่ประสบความสำเร็จ ปัจจุบันมี

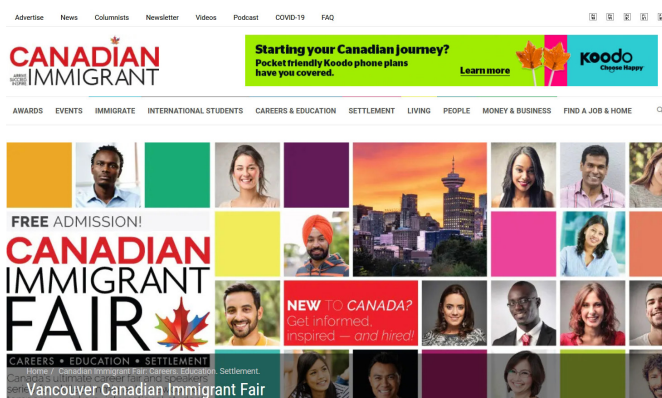
หน่วยงานอย่าง “Immigration, Refugees and Citizenship Canada (IRCC)” มีเจ้าหน้าที่ 7,000 คน โดยมีรัฐมนตรีกำกับทำหน้าที่หลักในการตั้งเป้าและคัดเลือกผู้สมัคร มุ่งเน้นไปที่ทักษะความสามารถ และศักยภาพในการสร้างผลประโยชน์ให้กับประเทศ ปี 2024 นี้ตั้งเป้าไว้ 485,000 คน และจะเพิ่มขึ้นในปีต่อไป

ประเทศไทยสามารถจัดตั้งหน่วยงานระดับกระทรวงเพื่อสามารถประสานและสั่งการงานที่เกี่ยวข้องกับทุกกระทรวงได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจมีชื่อว่า “กระทรวงคนเข้าเมือง พลเมืองและประชากร” ทำหน้าที่หลักอย่างน้อย 6 ประการ โดยปรับจากต้นแบบของแคนาดาให้เข้ากับบริบทของประเทศไทยคือ

1. การตั้งเป้าจำนวนและคุณสมบัติของพลเมืองที่ต้องการเน้นนโยบายและการวิจัย: วิเคราะห์จำนวนและกำหนดคุณสมบัติประชากรที่ต้องการ ออกแบบการให้สิทธิอยู่อาศัยแบบต่างๆ และวางระบบรับผู้พำนักอาศัยถาวรและการให้สัญชาติ (pathways to permanent residency and citizenship) พัฒนาระบบให้คะแนนตามคุณสมบัติ (points-based immigration system) ประสานงานกับสำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงแรงงาน และสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ศึกษาแนวโน้มประชากรและการย้ายถิ่นฐาน ระบากลุ่มประชากรเป้าหมายในประเทศต่างๆ พัฒนายุทธศาสตร์และโปรแกรมดึงดูด และเสนอกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ตัวอย่างกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการดึงดูดอย่างเจาะจง เช่น

- ◆ **กลุ่มแรงงานที่มีทักษะสูง:** เน้นดึงดูดผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่ประเทศต้องการ เช่น วิศวกร นักวิทยาศาสตร์ นักเทคโนโลยี แพทย์ พยาบาล ฯลฯ
- ◆ **กลุ่มนักลงทุน:** ดึงดูดนักลงทุนที่มีศักยภาพ มุ่งเน้นสร้างธุรกิจใหม่ ขยายงาน กระตุ้นเศรษฐกิจ
- ◆ **กลุ่มนักวิจัยและนวัตกรรม:** ดึงดูดนักวิจัย นักวิชาการ มุ่งเน้นพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานความรู้
- ◆ **กลุ่มผู้ประกอบการ:** ดึงดูดผู้ประกอบการที่มีวิสัยทัศน์ มุ่งเน้นสร้างธุรกิจใหม่ สร้างงานกลุ่ม start-up โดยไม่ทิ้งผู้ประกอบการขนาดเล็ก (SME)



รูป 1: IRCC จัดงาน Canadian Immigration Fair ในเมืองใหญ่ทุกเมือง เพื่อช่วยเหลือนด้านข้อมูลและแรงบันดาลใจเรื่องอาชีพการงาน การศึกษา และการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยให้กับผู้ย้ายถิ่นใหม่เป็นประจำทุกปี

ที่มา: <https://canadianimmigrant.ca/careerfair/>

สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2567

◆ **กลุ่มผู้นำทางจิตวิญญาณและสังคม:** ดึงดูดนักสิ่งแวดล้อม นักพัฒนาสังคม นักการประชาสังคม องค์กรทางสังคมที่ไม่แสวงหากำไร องค์กรที่มุ่งเน้นลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ผู้นำทางจิตวิญญาณ ผู้นำและผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะและวัฒนธรรม และมนุษยศาสตร์ ศิลปิน นักกีฬาและผู้ฝึกสอน

2. **การพิจารณาและตัดสินใจ:** จัดกระบวนการยื่นคำขอให้รวดเร็ว มีการสื่อสารที่ชัดเจน จัดให้บริการยื่นคำขอออนไลน์ มีกระบวนการคัดเลือกที่โปร่งใส ใช้ยุทธศาสตร์การรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน จัดให้มีการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม และความเชื่อมโยงของส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นในการเสนอชื่อ และพิจารณาตัดสิน มีกระบวนการเชิงรุกโดยประสานงานกับกระทรวงการต่างประเทศให้สถานทูตไทยทั่วโลกเชิญชวนให้มีการยื่นคำขอจากประเทศเป้าหมาย

หน่วยงานพิจารณาคำขอนี้ นอกจากเป็นงานเชิงงานประจำแล้ว ยังสามารถแบ่งส่วนราชการเพิ่มเติม ออกเป็นโครงการพิเศษ และโครงการเฉพาะกิจต่างๆ ได้อีก เพื่อความรวดเร็วในการเพิ่มประชากรและทรัพยากรมนุษย์: หน่วยงานย่อยพิเศษเหล่านี้ เช่น โครงการการให้ที่อาศัยระยะยาว (long-term residence) หรือให้สัญชาติแก่ ผู้ลี้ภัย (refugees) ที่อาศัยอยู่เป็นเวลานาน บุตรแรงงานข้ามชาติ และผู้ไร้สัญชาติในประเทศ โครงการประชากร free-flow ASEAN โครงการ MOU กับประเทศเมียนมา โครงการนักศึกษาต่างชาติ โครงการผู้ลี้ภัยในเขตเมือง (urban refugees) โครงการ digital nomad หรือการทำงานทางไกลโดยใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลาง โครงการวีซ่าสำหรับหางาน (job seeker visa) โครงการให้เสนอชื่อโดยจังหวัด (Provincial Nominee Program หรือ PNP) และโครงการเอกชนอุปถัมภ์

3. **การช่วยเหลือด้านการตั้งถิ่นฐานและการบูรณาการทางสังคม:** ประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงวัฒนธรรม เสนอหลักสูตรและบริการสนับสนุน เช่น การฝึกอบรมภาษาและวัฒนธรรม การจัดหางาน และโปรแกรมปรับสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมสำหรับผู้พำนัถาวรคนใหม่ ประสานงานกับประชาสังคมและเอกชนเพื่อสนับสนุนการบูรณาการทางสังคม จัดการให้มีการประสานประโยชน์กับคนไทย โดยมีการติดตามและประเมินผลที่รวดเร็ว

4. **การตลาดและการเผยแพร่เชิงรุก:** สร้างแบรนด์ประเทศไทยที่แข็งแกร่งทั้งด้านเศรษฐกิจที่ค้ำครองชีพสูง และด้านสังคมที่มีเอกลักษณ์ของความมีน้ำใจ ให้ข้อเสนอที่น่าสนใจด้านการภาษี การศึกษา และการรักษาพยาบาล สร้างสรรค์แคมเปญประชาสัมพันธ์แบบเจาะจงไปยังประเทศที่มีกลุ่มประชากรเป้าหมายที่ต่างกัน จัดตั้งศูนย์บริการเพื่อให้คำปรึกษา ตอบคำถามเกี่ยวกับโปรแกรมการย้ายถิ่นฐาน ประชาสัมพันธ์ให้กับคนไทยให้มีส่วนร่วมในการรับรู้ คัดเลือก และเสนอแนะ ตลอดจนการเป็นเจ้าบ้านที่ดี ในการสร้างความเข้มแข็งของประเทศด้วยนโยบายนี้

5. **การปฏิบัติตามกฎหมายและการบังคับใช้:** ประสานงานอย่างใกล้ชิดกับสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และหน่วยงานความมั่นคงของประเทศ มีระบบติดตามประวัติและพฤติกรรมประชากรเป้าหมาย สร้างระบบที่ยืดหยุ่นและปลอดภัย เพื่อปกป้องความมั่นคงของชาติและป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ

6. **การประเมินผลอย่างต่อเนื่อง:** หน่วยงานควรมีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตอบโจทย์ความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป ตัวอย่างเช่น

◆ **การเก็บข้อมูล:** ติดตามข้อมูล ผลลัพธ์ของโปรแกรมการย้ายถิ่นฐาน เช่น จำนวนผู้สมัคร คุณภาพของผู้สมัคร ผลกระทบทางเศรษฐกิจ และสังคม

◆ **การวิจัย:** วิจัยความพึงพอใจและการปรับตัวของผู้สมัคร วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของระบบ วิจัยและวิเคราะห์สถานการณ์การบูรณาการทางสังคมของผู้เข้ามาใหม่กับคนไทย

◆ **การปรับปรุงระบบ:** ปรับปรุงระบบการทำงานและกฎระเบียบอย่างต่อเนื่อง ให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการประเมินผล

สรุปบทเรียนจากแคนาดา

นโยบาย Massive Immigration Policy ของแคนาดาได้รับการยกย่อง และยังคงมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยสามารถเรียนรู้จากความสำเร็จและความท้าทายของแคนาดาได้ โดยเฉพาะที่เน้นการผสมผสานทางสังคม แคนาดาให้ความสำคัญกับการผสมผสานผู้อพยพเข้าสู่สังคมอย่างสำเร็จผล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืน การดึงดูดประชากรคุณภาพเป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาประเทศไทย โดยการเรียนรู้จากประสบการณ์ของแคนาดา เราสามารถสร้างหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ ดึงดูดบุคลากรที่มีคุณภาพเข้ามา และผลักดันให้ประเทศไทยมีความเจริญรุ่งเรืองต่อไป นอกจากนี้ การสร้างสังคมพหุวัฒนธรรม และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ประเทศไทยน่าอยู่สามารถดึงดูดผู้คนจากทั่วโลกได้

แนวคิดนี้คงเป็นเพียงจุดเริ่มต้น การแก้ไข ปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งจำเป็น แม้ในประเทศแคนาดาเอง ปัจจุบันก็มีการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติมเนื้อหาและเป้าหมายอยู่เสมอ โดยเฉพาะตามความผันผวนทางการเมือง และทัศนคติสาธารณะ บทความนี้ขอเชิญชวนนักวิชาการทั้งทางประชากรศาสตร์และศาสตร์อื่นๆ ตลอดจนผู้วางนโยบาย และคนไทยทุกคน มาช่วยกันคิดและวางแผนทางกันแต่เนิ่นๆ หากจุดที่ถูกต้อง และสมดุลทั้งนี้เพื่อความมั่นคงทางประชากรและคุณภาพชีวิตของคนไทย และผู้มาเยือนและมาอยู่ด้วยทุกคน



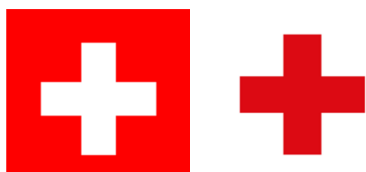
รูป 2: Mark Abbott พิธีกรมวยลุมพินี ได้สัญชาติไทยแล้ว
ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=htLbJDTNlC>
สืบค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม 2567



สักครั้งในชีวิตขอใกล้ชิดยอดเขาแมทเทอร์ฮอร์น ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ คงเป็นประเทศในฝันของใครหลายคน ที่ในชีวิตนี้อาจจะมีโอกาสสักครั้งได้เดินทางท่องเที่ยวมายังประเทศนี้ เพราะสภาพภูมิประเทศที่เหมือนกับอยู่บนดินแดนในฝัน หรือสวรรค์บนดิน ทุกพื้นที่ในประเทศมีแต่ความสวยงามราวกับอยู่ในเทพนิยาย ไม่ว่าจะเป็นความสวยงามของภูเขาหิมะ น้ำตก ทะเลสาบ ทุ่งหญ้า อากาศที่แสนบริสุทธิ์ สถาปัตยกรรมที่สวยงาม อาคารบ้านเรือนที่มีเอกลักษณ์และตั้งอยู่ท่ามกลางวงล้อมของเทือกเขาหิมะอันยิ่งใหญ่ และที่สำคัญประชาชนของประเทศนี้มีความสุขและมีวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย คุณภาพชีวิตของคนในประเทศนี้ได้รับการดูแลอย่างดีจากรัฐบาล ทั้งในเรื่องสวัสดิการทางสังคม การศึกษา สาธารณสุข การคมนาคม รวมถึงสาธารณสุขโรคต่างๆ

สวิตเซอร์แลนด์เป็นประเทศที่มีขนาดเล็ก ตั้งอยู่ใจกลางทวีปยุโรป มีพื้นที่ประมาณ 41,285 ตารางกิโลเมตร ไม่มีพื้นที่เชื่อมติดกับทะเล เมืองหลวงอยู่ที่กรุงเบิร์น แบ่งออกเป็น 26 รัฐ มีประชากรประมาณ 8.5 ล้านคน พรมแดนติดต่อกับหลายประเทศ ได้แก่ เยอรมนี ฝรั่งเศส อิตาลี ออสเตรีย และลิกเตนสไตน์ (Liechtenstein) ลักษณะภูมิศาสตร์เช่นนี้จึงทำให้คนสวิตเซอร์แลนด์ใช้ภาษาได้หลากหลายเพื่อสื่อสารกันในประเทศ ได้แก่ เยอรมัน ฝรั่งเศส อิตาลี เยอรมันช์ และยังใช้ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ถึงแม้จะเป็นประเทศเล็กๆ แต่ก็ยังเป็นประเทศที่มีบทบาทสำคัญบนเวทีโลก ดูจากธงชาติของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ที่เป็นธงสี่เหลี่ยมจัตุรัสสีแดงและมีกากบาทสีขาวอยู่ตรงกลาง ซึ่งลักษณะของธงชาติสวิตเซอร์แลนด์ถูกนำไปใช้เป็นตัวต้นแบบของธงกาชาดสากล (International Red Cross) ที่มีพื้นสีขาวและกากบาทสีแดงตรงกลาง



รูป 1: ธงชาติสวิตเซอร์แลนด์ และธงกาชาดสากล

ประชากรทั่วโลกฉบับนี้จะขอพาทุกท่านขึ้นไปเที่ยวชมภูเขาหิมะที่มีชื่อเสียงมากที่สุดในโลกแห่งหนึ่ง ซึ่งอยู่ในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เป็นภูเขารูปทรงสามเหลี่ยมพีระมิดที่สูงเด่นเป็นสง่าอยู่บนแนวของเทือกเขาแอลป์ (Alps) มีชื่อเรียกว่าแมทเทอร์ฮอร์น (Matterhorn) เป็นภูเขาที่ถูกนำไปใช้เป็นตัวสัญลักษณ์หรือภาพจำของช็อกโกแลตรูปสามเหลี่ยมที่เรียงตัวติดกัน ยี่ห้อทอปเบอโรน (Toblerone) ยอดเขาแมทเทอร์ฮอร์น (Matterhorn) เป็นหนึ่งในยอดเขาที่สวยงามที่สุดในโลก เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ มีความสูงจาก

น้ำทะเลประมาณ 4,478 เมตร มีหิมะปกคลุมตลอดทั้งปี และยังเป็นสถานที่ยอดนิยมของนักสกีและสโนว์บอร์ดจากทั่วทุกมุมโลก ยอดเขานี้อยู่ในเมืองเซอร์แมท (Zermatt) ซึ่งเป็นเมืองพักตากอากาศเล็กๆ ที่รายล้อมไปด้วยเทือกเขาหิมะที่สูงชัน ในเมืองเซอร์แมทนี้จะมีโรงแรม และร้านอาหารมากมาย รอต้อนรับนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก นอกจากนี้เมืองเซอร์แมทยังถูกจัดให้เป็นเมืองปลอดมลพิษ (Car-free zone) เมืองปลอดรถยนต์ที่ใช้น้ำมันเพื่อป้องกันปัญหามลภาวะ การเดินทางในเมืองจะใช้บริการเดิน รถจักรยาน รถม้า และรถไฟฟ้าน้ำขึ้นน้ำลงเท่านั้น



รูป 2: บรรยากาศตัวเมืองเซอร์แมท
รูปโดย: นิพนธ์ ดาราวุฒิมาประกรณ์

การเดินทางไปชมยอดเขาแมทเทอร์ฮอร์นนี้ สามารถเดินทางด้วยการนั่งรถไฟขึ้นไปบนยอดเขา รถไฟจะวิ่งไต่ระดับความสูงขึ้นไปเรื่อยๆ หากมองย้อนลงมาจะเห็นตัวเมืองเซอร์แมทเมื่อเงยหน้าขึ้นไปก็เห็นยอดเขาแมทเทอร์ฮอร์น บรรยากาศวิวดวงข้างทางจะยิ่งสวยงามมากขึ้นตามระดับความสูงของรถไฟที่วิ่งไต่เขาขึ้นไป เมื่อรถไฟมาถึงสถานีกรอนเนอร์แกรต (Gomergat) ซึ่งเป็นสถานีสุดท้ายบนยอดเขา จะเห็นถึงความสวยงามและความยิ่งใหญ่อลังการของยอดเขาแมทเทอร์ฮอร์นแบบเต็มตาสามารถชมภาพแบบพาโนรามาได้ไกลสุดสายตาและสุดลมหายใจรับอากาศบริสุทธิ์ให้เต็มปอด หลายคนถึงกับพูดว่าหากมาเที่ยวที่สวิตเซอร์แลนด์แล้วไม่ได้มาเที่ยวบนยอดเขาแมทเทอร์ฮอร์นที่เมืองเซอร์แมทก็จะถือว่ามาไม่ถึงสวิตเซอร์แลนด์กันเลยทีเดียว



รูป 3: บรรยากาศบริเวณยอดเขาแมทเทอร์ฮอร์น
รูปโดย: นิพนธ์ ดาราวุฒิมาประกรณ์

ภูฏานวิกฤต..... เยาวชนย้ายถิ่นเพื่อทำงานต่างแดน

ปรากฏการณ์มุ่งหน้าสู่ออสเตรเลีย (Australia Rush) เมื่อออสเตรเลียเปิดประเทศตั้งแต่ปี 2565 หลังจากปัญหาโควิด-19 เริ่มลดลง พร้อมสร้างแรงจูงใจเยาวชนด้วยข้อเสนอที่ท้าทายหลายอย่าง เช่น ให้ทุนการศึกษา แต่ไม่รวมเยาวชนที่ถือหนังสือเดินทางสถานภาพนักศึกษา และสามารถรับจ้างทำงานได้โดยไม่กำหนดชั่วโมงการทำงาน นโยบายเพื่อฟื้นเศรษฐกิจดังกล่าวเป็นการส่งสัญญาณให้นักศึกษาจากจีนซึ่งมีจำนวนมากที่สุดกว่าชาติอื่นๆ กลับมาให้มากและเร็วที่สุด

กระแสย้ายถิ่นออกนอกประเทศของประชากรภูฏานโดยเฉพาะการย้ายถิ่นสู่ออสเตรเลียประเทศปลายทาง มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตั้งแต่ปี 2560 และเพิ่มจำนวนมากขึ้นเป็น 5 เท่าระหว่างปี 2564-2566 พุ่งสูงสุดถึง 15,552 คน แบ่งเป็นเยาวชน 8,187 คน สำหรับช่วงกรกฎาคม 2566 ถึงกุมภาพันธ์ 2567 มีจำนวน 8,387 คน แบ่งเป็นเยาวชนถือหนังสือเดินทางนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 4,054 คน

เยาวชนย้ายถิ่นพร้อมหนังสือเดินทางสถานภาพนักเรียน/นักศึกษาสามารถทำงานไม่เกิน 24 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มีค่าตอบแทน 23.33 ดอลลาร์ต่อชั่วโมง (ประมาณ 575 บาท) หรือ 600 ดอลลาร์ต่อสัปดาห์ (ประมาณ 15,000 บาท) การจ้างงานตำแหน่งพนักงานลูกมือในครัวของร้านอาหาร พนักงานบรรจุกล่องผักสด เนื้อสัตว์ เป็นอาชีพชั่วคราวที่เปิดโอกาสสำหรับเยาวชนย้ายถิ่นจากภูฏานมากที่สุด กฎหมายแรงงานที่เข้มงวดและไม่มีความยืดหยุ่นในการจ้างงาน เพราะได้ไม่คุ้มเสีย หากถูกจับได้จะถูกระงับหนังสือเดินทางและส่งตัวกลับประเทศต้นทางโดยไม่มีเงื่อนไข สถานการณ์อยู่ยากดังกล่าวเป็นที่รับรู้กันในกลุ่มเยาวชนย้ายถิ่นและพยายามหลีกเลี่ยงการจ้างงานลักษณะดังกล่าว

เนื่องจากอัตราการว่างงานของเยาวชนในภูฏานสูงร้อยละ 25 เป็นปัญหาที่ท้าทายประสิทธิภาพของรัฐบาลเพื่อสร้างความเชื่อมั่นประชากรวัยแรงงานให้ย้ายถิ่นน้อยลงได้อย่างไร ประการแรกคือการสร้างงานเพื่อลดแรงจูงใจการย้ายถิ่นไปทำงานต่างประเทศ ความไม่คล่องตัวเชิงเศรษฐกิจจากรายได้ผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานธรรมชาติ เป็นเรื่องสำคัญที่รัฐไม่สามารถสร้างงานให้ประชากรวัยแรงงานได้เหมือนเดิม ปัจจัยเกิดจากปัญหาโลกร้อนส่งผลต่อกำลังการผลิตที่มีปริมาณลดลงและไม่เพียงพอต่อการส่งออกสู่ประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะประเทศอินเดีย ที่สนับสนุนเงินทุนมหาศาลและเป็นลูกค้ารายใหญ่ เมื่อกำลังการผลิตต่ำกว่าเป้าหมาย ปัญหาที่หลีกเลี่ยงไม่ได้คือศักยภาพการจ้างงาน อัตราการว่างงานสูง เพราะเศรษฐกิจของประเทศมีเพียงรายได้หลักจากการผลิตพลังงานสะอาดและการท่องเที่ยวเท่านั้น เมื่อเกิดภาวะฝืดเคือง ปัญหาที่ตามมาคือการจ้างงาน โดยเฉพาะเยาวชนในตลาดแรงงานมีทางเลือกน้อยลง ประกอบกับข้อมูล

ข่าวสารจากเพื่อนหรือญาติที่ทำงานต่างแดนสร้างแรงจูงใจเพื่อย้ายถิ่นมากขึ้น

ภูมิรัฐศาสตร์เป็นปัจจัยหลักที่สำคัญและอินเดียในฐานะ **พี่ใหญ่** ของเอเชียใต้ มีประเทศสมาชิกประกอบด้วย อัฟกานิสถาน บังกลาเทศ เนปาล ภูฏาน ปากีสถาน มัลดีฟส์ และศรีลังกา ต้องการรักษาภาวะผู้นำไว้ให้นานที่สุด อย่างน้อยเพื่อเป็นการส่งสัญญาณถึงรัฐบาลจีนที่พยายามแทรกแซงเพื่อ **สร้างอิทธิพลเชิงเศรษฐกิจ การเมือง** ในภูมิภาคนี้ รัฐบาลอินเดียให้ความสำคัญด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สำหรับกลุ่มประเทศสมาชิกอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะทุนการศึกษาและการฝึกอบรมด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเปิดโอกาสให้ทำงานโดยไม่กำหนดระยะเวลาการเป็นพลเมืองย้ายถิ่นเมื่อสำเร็จการศึกษา



ที่มา: <https://bhutan.unfpa.org/en/node/15301>
สืบค้นเมื่อ 29 กรกฎาคม 2567

ภูฏานเป็นประเทศหนึ่งเดียวในโลกที่ไม่ใช่ Gross Domestic Product (GDP) แต่ใช้ Gross National Happiness Index (GNH Index) เป็นดัชนีวัดคุณภาพชีวิตประชากร เมื่อโลกแคบลงด้วยเทคโนโลยีการสื่อสาร แรงงานย้ายถิ่นเป็นสิ่งที่ท้าทายโดยเฉพาะเยาวชน รัฐบาลจำเป็นต้องทบทวนสาระและการปฏิบัติเพื่อประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

เอกสารอ้างอิง

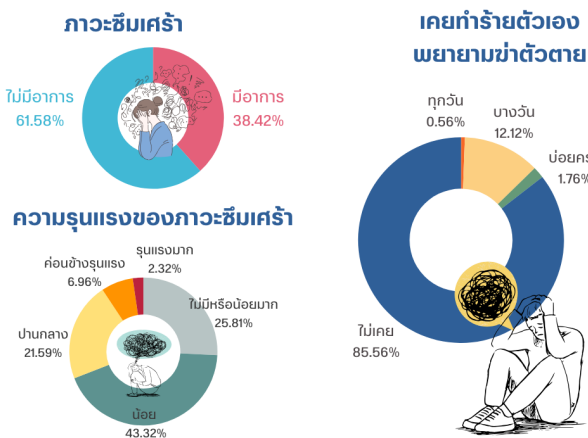
<https://www.reuters.com/world/asia-pacific/bhutans-jobs-woes-drive-an-exodus-australia-2023-07-28/> สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2567
<https://scroll.in/article/1064266/why-the-exodus-from-bhutan-of-young-people-and-qualified-workers-is-a-worry-for-india> สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2567
<https://thebhutanese.bt/32382-2/> สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2567
https://thebhutanese.bt/the-australia-reality/#google_vignette Retrieved สืบค้นเมื่อ 6 กรกฎาคม 2567



ภาวะซึมเศร้า ความเปราะบางของเด็กมหาวิทยาลัย

ในความคิดของใครหลายๆ คน การเรียนในรั้วมหาวิทยาลัย น่าจะเป็นช่วงเวลาพิเศษสุดช่วงหนึ่งของชีวิต ไม่ว่าเขาคนนั้น จะเคยได้ใช้ชีวิตเป็นนิสิต-นักศึกษามาแล้วหรือไม่ เพราะช่วงเวลานี้เป็นช่วงที่เราข้ามพ้นความเป็นเด็กที่อาจถูกจำกัดอิสระในการเลือกทำอะไรหลายๆ อย่างด้วยตัวเอง และในขณะเดียวกัน ช่วงเวลานี้ก็เป็นช่วงที่เราได้เริ่มย่างก้าวเข้าสู่โลกแห่งความเป็นจริง ที่ยังเต็มไปด้วยความผัน ความหวัง และพลังอันล้นเหลือ ในการที่จะนำพาชีวิตไปสู่จุดที่วาดหวังไว้ อย่างไรก็ตาม ความพิเศษของช่วงวัยนี้ อาจสร้างปมหักเหในชีวิตให้กับใครบางคนได้ เพราะความหอมหวานของโอกาส อาจนำมาซึ่งความกดดัน ความเครียด และความผิดหวัง จนเกิดเป็นความเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้าที่กลายเป็นความเปราะบางของนิสิต-นักศึกษาไทยในปัจจุบัน

ปัญหาภาวะซึมเศร้าในกลุ่มนิสิต-นักศึกษาอาจไม่ใช่ปัญหาใหม่ในสังคมไทย แต่เป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นและยังไม่สามารถคลี่คลายได้ จากผลการสำรวจคุณภาพชีวิตและความสุขของนิสิต-นักศึกษา¹ จากมหาวิทยาลัย 46 แห่งทั่วประเทศ ในปี 2566 ด้วยแบบสอบถามสุขภาพผู้ป่วย Patient Health Questionnaire 9 ข้อ หรือ PHQ-9 ซึ่งเป็นการประเมินระดับภาวะซึมเศร้าในขั้นต้น พบว่า จากจำนวนนิสิต-นักศึกษา 43,753 คน ร้อยละ 38.42 มีอาการที่เสี่ยงต่อการเกิดภาวะซึมเศร้า ในขณะที่ร้อยละ 9.28 มีอาการค่อนข้างรุนแรงถึงรุนแรงมาก นอกจากนี้ นิสิต-นักศึกษาร้อยละ 14.44 เคยทำร้ายตัวเองหรือพยายามฆ่าตัวตายมาแล้ว และที่น่าตกใจ คือ นิสิต-นักศึกษาจำนวน 245 คน (ร้อยละ 0.56) รายงานว่าได้ทำร้ายตัวเองหรือพยายามฆ่าตัวตายทุกวัน (แผนภูมิ)



แผนภูมิ: สัดส่วนนิสิต-นักศึกษาที่มีอาการซึมเศร้า เคยทำร้ายตัวเองหรือพยายามฆ่าตัวตาย และแบ่งตามระดับความรุนแรงของภาวะซึมเศร้า (ออกแบบภาพใน www.canva.com)

ปัจจัยที่ทำให้ นิสิต-นักศึกษามีความเปราะบางและเกิดภาวะซึมเศร้าได้หลายสาเหตุ ตั้งแต่กรรมพันธุ์ ความผิดปกติของสารเคมีในสมอง รวมไปถึงปัจจัยแวดล้อมที่เกิดมาจากการเรียน

ความล้มพันธ์ สภาพเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งผลการสำรวจฯ ได้แสดงถึงปัจจัยที่สามารถเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะซึมเศร้าในกลุ่มนิสิต-นักศึกษาได้ เช่น ปัจจัยทางเพศ พบว่า นิสิต-นักศึกษาเพศหลากหลาย และเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะมีอาการเสี่ยงต่อการเกิดภาวะซึมเศร้ามากกว่านิสิต-นักศึกษาเพศชาย โดยเฉพาะในนิสิต-นักศึกษาเพศหลากหลายซึ่งมีความเปราะบางจากอัตลักษณ์ทางเพศ การถูกตีตรา และการถูกเลือกปฏิบัติที่แตกต่างจากสังคม ทำให้มีความเสี่ยงมากขึ้น² ในขณะที่ยังเป็นเพศที่ละเอียดอ่อนและไวต่อความรู้สึก จึงแสดงออกต่อเรื่องราวรอบตัวได้ง่ายและชัดเจน และอาจทำให้แสดงความรู้สึก พร้อมทั้งแสวงหาความช่วยเหลือหรือที่พึ่งทางใจมากกว่าเพศชาย²

ความล้มพันธ์เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญสำหรับเด็กวัยนี้ เพื่อนและครอบครัวที่เข้าใจคือเกราะป้องกันสำคัญที่สามารถปกป้องนิสิต-นักศึกษาจากการดำเนินไปในปัญหาได้ การขาดเพื่อนและครอบครัวที่ใกล้ชิดเปรียบเสมือนการขาดกำลังใจ ซึ่งอาจทำให้อุปสรรคจากการเรียนและการใช้ชีวิตของนิสิต-นักศึกษายากมากขึ้นเป็นเท่าตัว และอาจนำไปสู่ภาวะซึมเศร้าได้ในที่สุด นอกจากนี้ การทำงานพิเศษ สำหรับนิสิต-นักศึกษาในปัจจุบันเป็นค่านิยมที่แสดงถึงการเติบโตและสร้างคุณค่าให้กับตนเองมากขึ้น การได้ทำงานระหว่างการศึกษาจึงเป็นข้อดีที่นอกจากจะช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ที่สามารถนำไปต่อยอดในการทำงานในอนาคตได้แล้ว ยังเป็นเหมือนภูมิคุ้มกันต่อภาวะซึมเศร้าได้อีกด้วย³

มหาวิทยาลัย ซึ่งเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของนิสิต-นักศึกษา จึงออกมาตรการดูแลสุขภาพใจของนิสิต-นักศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องมีความครอบคลุม รอบด้าน และเข้าถึงได้ ตั้งแต่บริการให้คำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญตลอด 24 ชั่วโมง การอบรมให้ความรู้และส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่อการดูแลสุขภาพใจ การพัฒนาจิตใจเพื่อนดูแลเพื่อน การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีไลฟ์สไตล์ที่ดีต่อสุขภาพ ตลอดจนการพัฒนาเครือข่ายมหาวิทยาลัยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความต่อเนื่องและยั่งยืนในการป้องกันปัญหาและส่งเสริมสุขภาพให้กับนิสิต-นักศึกษา รวมไปถึงบุคลากร ชุมชน และสังคมในวงกว้าง

เอกสารอ้างอิง

1. โครงการ "การสนับสนุนระบบปัญหาในเขตเพื่อสร้างเสริมมหาวิทยาลัยแห่งความสุขสู่องค์กรสุขภาพที่ยั่งยืน" สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะที่ 4 พ.ศ. 2566-2568.
2. Campbell F, Blank L, Cantrell A, Baxter S, Blackmore C, Dixon J, Goyder E. Factors that influence mental health of university and college students in the UK: A systematic review. BMC Public Health. 2022;22(1):1778.
3. Chowdhury U, Suvro MAH, Farhan SMD, Uddin MJ. Depression and stress regarding future career among university students during COVID-19 pandemic. PLoS One. 2022;17(4):e0266686.



การปกป้องและเคารพสิทธิผู้ให้ข้อมูล เพราะผู้ให้ข้อมูลคือผู้ร่วมสร้างงานวิจัย

การแสวงหาคำตอบของนักวิจัยในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ ก็เพื่อมุ่งค้นหาความรู้และข้อเท็จจริงเพื่อตอบปัญหาวิจัย ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยล้วนมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม พัฒนาองค์ความรู้ และสร้างนโยบายที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม หัวใจสำคัญของกระบวนการวิจัยมิได้อยู่แค่เพียงการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการให้ความสำคัญกับผู้ให้ข้อมูล (participants) ผู้ที่เป็นบุคคลสำคัญที่ให้ออกมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบ ข้อสงสัยของปัญหาวิจัย จึงนับว่าผู้ให้ข้อมูลคือผู้ร่วมสร้างงานวิจัยที่ช่วยเพิ่มความถูกต้องและความสมบูรณ์ให้กับงานวิจัย

กระบวนการเก็บข้อมูลวิจัยต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ให้ข้อมูล โดยนักวิจัยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ให้ข้อมูล และให้ความเคารพผู้ให้ข้อมูลโดยไม่เปิดเผยตัวตนผู้ให้ข้อมูล ยกเว้นแต่การให้ข้อมูลนั้น ผู้ให้ข้อมูลยินยอมที่จะให้ระบุตัวตน อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ต้องให้ความสำคัญระมัดระวังอย่างมาก คือ กลุ่มผู้เปราะบาง ดังนั้น ประเด็นเรื่องจริยธรรมทางการวิจัยจึงเป็นเรื่องที่นักวิจัยจะต้องให้ความสำคัญต่อการพิทักษ์สิทธิสวัสดิภาพ และความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ให้เป็นไปตามหลักจริยธรรมการวิจัยในทางสังคมศาสตร์ที่สอดคล้องกับ The Belmont Report 1979

หลักในการปกป้องและคุ้มครองสิทธิผู้ให้ข้อมูล ตามหลักจริยธรรมการวิจัยของ The Belmont Report 1979 ประกอบด้วย 3 หลักการสำคัญ คือ

1) หลักการเคารพในบุคคล (Respect for persons) ให้ความสำคัญเรื่องการเคารพในการยินยอมให้ข้อมูล ความเป็นส่วนตัว สิทธิส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ปกป้องข้อมูล เก็บรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลอย่างมิดชิด โดยเฉพาะให้ความเคารพในกลุ่มเปราะบาง ที่จะต้องได้รับการยินยอมในการให้ข้อมูล โดยในการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเริ่มใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection Act: PDPA) พ.ศ. 2562 เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2565 โดยให้ความสำคัญกับ “ข้อมูลส่วนบุคคล” “ข้อมูลด้านสุขภาพส่วนบุคคล” และ “ข้อมูลส่วนบุคคลอ่อนไหว” ซึ่งกระบวนการจัดการข้อมูลจะต้องไม่ให้ระบุตัวตนผู้ให้ข้อมูล โดยสามารถดำเนินการด้วยการปิดบังตัวตนทั้งทางตรงและทางอ้อม

2) หลักการคุณประโยชน์ (Beneficence) ที่ต้องประเมินความเสี่ยงที่อาจก่ออันตรายต่อร่างกาย จิตใจ สถานะทางสังคม และเศรษฐกิจ และอันตรายทางกฎหมาย ที่อาจจะกระทบต่อผู้ให้ข้อมูล ขณะเดียวกันก็ต้องมีมาตรการที่จะป้องกันหรือลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ซึ่งต้องสื่อสารอย่างโปร่งใส อธิบายวัตถุประสงค์ วิธีการ และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นของงานวิจัยอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการระมัดระวังการตีตราทั้งในระหว่างกระบวนการขอความร่วมมือกับผู้ให้ข้อมูลไปจนถึง

การนำเสนอผลการศึกษา ในส่วนของการให้ประโยชน์ เช่น ผู้ให้ข้อมูลได้รับเงินชดเชยจากการสูญเสียเวลาในการปฏิบัติงานในการให้ข้อมูล

3) หลักการยุติธรรม (Justice) คือไม่มีการเลือกปฏิบัติ นักวิจัยควรเคารพในความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล รับฟังอย่างตั้งใจ เปิดใจต่อมุมมองที่แตกต่าง

ตัวอย่างการเก็บข้อมูลเด็กด้วยโอกาสในสถานสงเคราะห์เด็ก โดยคำนึงถึงหลักการ The Belmont Report 1979 มีดังนี้:

1. การขอความยินยอม: โดยวิธีการขอใบยินยอมจากเด็กในสถานสงเคราะห์ จะมีเอกสารชี้แจงการเข้าร่วมวิจัย (Participation information sheet) เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย ความเสี่ยง และประโยชน์ ให้กับผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ (ผู้บริหาร) ผู้ดูแลเด็ก (พี่เลี้ยงประจำตึก) และตัวเด็กเอง โดยในการพูดคุยกับเด็กให้ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ระดับความเข้าใจของเด็ก และเปิดโอกาสให้เด็กได้ถามเมื่อสงสัย หลังจากเด็กสนใจและยินยอมให้ข้อมูล จะให้เด็กเซ็นรับทราบในหนังสือแสดงเจตนายินยอม (Informed consent)

2. การปกป้องข้อมูล: โดยเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัวของเด็กอย่างปลอดภัย มิดชิด เข้าถึงได้เฉพาะบุคคลที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของเด็กต่อบุคคลที่สามโดยไม่ได้รับอนุญาต และวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบที่ไม่ระบุตัวตนเด็ก เพื่อปกป้องความเป็นส่วนตัวของเด็ก

3. การเคารพต่อเด็กด้วยโอกาส: โดยสร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกสบายใจ ปลอดภัย และได้รับการเคารพในระหว่างการให้ข้อมูล รับฟังเด็กอย่างตั้งใจ แสดงความสนใจ เคารพในความรู้สึก อารมณ์ และประสบการณ์ของเด็ก

ทั้งนี้ การให้ความสำคัญกับผู้ให้ข้อมูลคือการให้เกียรติผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ร่วมสร้างงานวิจัย การปฏิบัติต่อผู้ให้ข้อมูลด้วยความเคารพ ความจริงใจ และความรับผิดชอบ ครอบคลุมบนพื้นฐานของจริยธรรมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพของงานวิจัย



ที่มา: <https://www.freepik.com/> สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2567

ภาษี

ภาษีคือ เงินที่มีกฎหมายกำหนดให้รัฐหรือท้องถิ่นเรียกเก็บจากบุคคลในสถานการณ์ต่างๆ เช่น เมื่อมีรายได้ มีทรัพย์สิน ประกอบกิจการ บริโภค เพื่อนำเงินภาษีไปใช้จ่ายในการบริหารประเทศหรือท้องถิ่น เช่น การศึกษา สาธารณสุข สาธารณูปโภค รักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันประเทศ

รัฐบาลจะจัดตั้งองค์กรเพื่อเก็บภาษีโดยเฉพาะ สำหรับประเทศไทยองค์กรเก็บภาษีคือ กรมสรรพากร ที่มีตราประจำกรมเป็นรูปพระอุเทนทวารวดีราชนั่งติดพิณสามสาย (ดังรูป) เนื่องจากพระอุเทนทวารวดีมีความสามารถในการใช้พิณและมนต์บังคับช้างได้ จึงเปรียบเสมือนกรมสรรพากรที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการเชิญชวนให้ประชาชนช่วยกันเสียภาษี เพื่อนำมาพัฒนาประเทศ



รูป: ตรากรมสรรพากร

ที่มา: <https://www.rd.go.th/3449.html> สืบค้นเมื่อ 24 มิถุนายน 2567

การไม่เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่เต็มตามจำนวน ย่อมมีโทษทางแพ่ง (ปรับ) หรือทางอาญา (จำคุก)

นอกจากรัฐบาลจะนำเงินภาษีไปใช้บริหารประเทศแล้ว รัฐบาลยังอาจใช้ภาษีเพื่อจัดสวัสดิการและบริการสาธารณะอีกด้วย เช่น เงินบำนาญสำหรับผู้สูงอายุ สวัสดิการการว่างงาน การโอนเงิน (กระจายรายได้) เงินอุดหนุน การขนส่งสาธารณะ ระบบสาธารณสุข (ไฟฟ้า ประปา การกำจัดของเสีย)

สำหรับในกรณีที่รัฐบาลมีหนี้สาธารณะที่เกิดจากการใช้จ่ายเกินกว่าภาษีที่เก็บได้ รัฐบาลก็จะต้องกันภาษีส่วนหนึ่งไว้ เพื่อนำไปใช้ชำระหนี้สาธารณะด้วย

ภาษีแบ่งออกได้ 4 ประเภทคือ

- 1) ภาษีเงินได้ เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีกำไรจากทุน ภาษีค่าจ้าง ภาษีความมั่งคั่ง (wealth tax) ภาษีมรดก
- 2) ภาษีสรรพสามิต เป็นภาษีที่กรมสรรพสามิตเรียกเก็บจากสินค้าที่ผลิตหรือนำเข้า และการให้บริการในทางธุรกิจตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ภาษีสรรพสามิต ภาษีสรรพสามิต ภาษีสรรพสามิต
- 3) ภาษีบำรุงท้องถิ่น เป็นภาษีที่ท้องถิ่นเรียกเก็บ เพื่อนำมาใช้ในกิจการในท้องถิ่น เช่น ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่
- 4) ภาษีศุลกากร เป็นค่าธรรมเนียมสำหรับการเคลื่อนย้ายสินค้าผ่านชายแดน จัดเก็บโดยกรมศุลกากร ได้แก่ ภาษีนำเข้า และภาษีส่งออก โดยรัฐบาลอาจใช้ภาษีศุลกากรเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ

ภาษีแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มคือ

- 1) ภาษีคงที่ เป็นภาษีที่อัตราภาษีไม่เปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะมีรายได้เท่าไรก็จะเสียภาษีในอัตราที่เท่ากัน
- 2) ภาษีก้าวหน้า เป็นภาษีที่ผู้มีรายได้มาก จะเสียภาษีในอัตราที่สูงกว่าผู้มีรายได้ได้น้อย
- 3) ภาษีสถดถอย ซึ่งตรงกันข้ามกับภาษีก้าวหน้า กล่าวคือผู้มีรายได้ได้น้อยจะเสียภาษีในอัตราที่สูงกว่าผู้มีรายได้มาก ได้แก่ ภาษีการขายที่เก็บในอัตราคงที่ อันมีผลให้ผู้มีรายได้ได้น้อยเสียภาษีสูงกว่าผู้มีรายได้มาก เมื่อเปรียบเทียบตามสัดส่วนของรายได้

ภาษีที่ดีมีคุณสมบัติดังนี้

- 1) เป็นสัดส่วนกับรายได้ ตามความสามารถในการจ่าย
- 2) มีกฎเกณฑ์แน่นอน
- 3) จ่ายในเวลาที่กำหนด โดยคำนึงถึงความสะดวกของผู้เสียภาษี
- 4) มีค่าใช้จ่ายน้อยในการบริหารและเก็บภาษี

ปัจจุบันรัฐบาลในหลายประเทศมีความสนใจที่จะนำภาษี 2 ชนิดนี้มาใช้ คือ ภาษีความมั่งคั่ง เพื่อใช้เป็นมาตรการลดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ และภาษีบาป (sin tax) เพื่อลดการบริโภคสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

สำหรับภาษีความมั่งคั่ง เป็นภาษีที่เรียกเก็บจากมูลค่าสุทธิของบุคคล (ส่วนต่างระหว่างสินทรัพย์ และหนี้สิน) สินทรัพย์จะประกอบด้วยเงินสด เงินฝากธนาคาร พันธบัตร หุ้น อสังหาริมทรัพย์ สินทรัพย์จากแผนประกันภัยและบำนาญ รวมถึงทรัพย์สินส่วนบุคคลอื่นๆ เช่น ทองคำ พระเครื่อง ศิลปวัตถุ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์

ส่วนภาษีบาป เป็นภาษีสรรพสามิตที่เรียกเก็บจากสินค้าที่ถือว่าเป็นอันตรายต่อบุคคลและสังคม เช่น สุรา ยาสูบ ยาเสพติด ลูกอม น้ำอัดลม อาหารจานด่วน กาแฟ น้ำตาล การพนัน ลีลามก ด้วยการเพิ่มราคาสินค้า เพื่อให้อุปสงค์ลดลง

ภาษีบาปที่เก็บเพิ่มจากบุหรี่และสุรา นอกจากจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดการสูบบุหรี่และดื่มสุราของพลเมือง อันจะช่วยให้สุขภาพแข็งแรงขึ้นแล้ว ยังรวมถึงการนำรายได้ไปใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยอันเกิดจากการสูบบุหรี่และดื่มสุราอีกด้วย

ในปี 2544 รางวัลอินเบล สาขาเศรษฐศาสตร์ได้มอบให้ กับ Joel Slemrod จาก University of Michigan Business School และ Wojciech Kopczuk จาก University of British Columbia ที่ได้ผลสรุปจากงานวิจัยว่า คนเราจะหาหนทางเลี่ยงการเสียชีวิตออกไปอีก ถ้ารู้ว่าจะมีผลทำให้ภาษีมรดกที่ต้องเสียลดลง

รางวัลอินเบล: รางวัลสำหรับผลงานที่ทำให้ “หัวเราะ” แล้วจึงได้ “คิด”

อันเนื่องมาจาก “วันประชากรโลก ปี 2024”

ผมลงมือเขียนบทความนี้เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม ตรงกับ “วันประชากรโลก” (World Population Day) พอดี สหประชาชาติ ประกาศให้ถือเอาวันที่โลกมีประชากรครบ 5,000 ล้านคน เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม (พ.ศ. 2530) เป็นวันประชากรโลกตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

50 ล้านประชากรไทย กับ 5,000 ล้านประชากรโลก

ผมอดภูมิใจไม่ได้ที่พวกเราคนไทยมีส่วนสำคัญที่เป็นแรงบันดาลใจให้สหประชาชาติประกาศให้มีวันประชากรโลกขึ้นมา ในปี 2527 พวกเราที่สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ได้จัดกิจกรรมพิเศษในโอกาสที่ประชากรไทยจะมีจำนวนครบ 50 ล้านคนในปีนั้น จุดประสงค์ของพวกเรา คือต้องการให้สาธารณชนคนทั่วไปได้รับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับประชากรไทย รู้ว่าประชากรไทยเปลี่ยนแปลงมาอย่างไร เมื่อร้อยกว่าปีก่อน สยามมีประชากรเพียง 8 ล้านคน ตามการสำรวจสำมะโนครัวทั่วราชอาณาจักรครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2452-53 จากนั้นอีก 50 ปีต่อมา การสำรวจสำมะโนประชากรครั้งที่ 7 ในปี 2503 นับประชากรได้ 26 ล้านคน และประชากรไทยได้เพิ่มขึ้นครบจำนวน 50 ล้านคน ในปี 2527 ตอนนั้นเราไม่ได้คิดคำนวณว่าประชากรไทยคนที่ 50 ล้าน จะเกิดขึ้นเมื่อวันเวลาใด เราเพียงหยิบยกเอาตัวเลขจำนวนครึ่งร้อย คือ 50 ล้านๆ มาเป็นจุดสนใจ เพื่อไปโยงเข้ากับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของผู้คนในประเทศ

ผมเชื่อว่ากิจกรรมฉลองประชากรไทยครบ 50 ล้านคน ประสบความสำเร็จตามที่พวกเราตั้งใจไว้ กิจกรรมนี้น่าจะกระตุ้นให้คนทั่วไปตระหนักถึงความสำคัญของ “ประชากรกับการพัฒนา” มากยิ่งขึ้น จำนวน 50 ล้านคนถ้วนๆ กลายเป็นตัวเลขที่มีคนพูดถึงกันบ่อยครั้ง เราไม่ได้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ “50 ล้านประชากรกับการพัฒนา” แต่เราก็ได้เห็นว่

เรื่องนี้เป็นข่าวในสื่อมวลชน ทั้งวิทยุและหนังสือพิมพ์ในสมัยนั้นบ่อยครั้ง

พวกเราที่สถาบันวิจัยประชากรและสังคม ทำงานใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ของ “กองทุนสหประชาชาติเพื่อกิจกรรมประชากร” (United Nations Fund for Population Activities - UNFPA) ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ” (United Nations Population Fund แต่ยังคงใช้อักษรย่อ UNFPA อย่างเดิม) เจ้าหน้าที่องค์การสหประชาชาติ คุณซูโกะ คาโนะ น่าจะมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดกิจกรรมปลูก “จำนวน” ประชากร ให้กลายเป็นประเด็นที่สาธารณชนสนใจ

ปกติ สหประชาชาติจะประกาศให้ข้อมูลเกี่ยวกับประชากรโลกเป็นประจำทุกปี โดยประกาศว่าในแต่ละปี โลกมีประชากร ณ วันกลางปีเป็นจำนวนเท่าไร สหประชาชาติน่าจะเอาแบบอย่างประเทศไทยในการนำตัวเลขถ้วนๆ ที่จะดึงดูดความสนใจของคนทั่วไป คือ จำนวนครบ 5 พันล้านคน (ครึ่งหมื่น) มาเป็นตัวตั้ง แล้วคำนวณหาวันเวลาที่ประชากรโลกจะมีจำนวนครบ 5 พันล้านคนตามธงที่ปักไว้นั้น เพื่อประกาศให้สาธารณชนทั่วโลกได้รับทราบ

วันประชากรโลกจึงเกิดขึ้น

เมื่อเอาจำนวน 5 พันล้านถ้วนมาตั้งเป็นธงเอาไว้แล้ว นักประชากรศาสตร์ผู้มีความรู้เรื่องคณิตศาสตร์ก็จะคำนวณว่าประชากรโลกจะเพิ่มจนครบ 5 พันล้านคนเมื่อวันเวลาใด การคาดประมาณเฉพาะจำนวนรวมประชากรโลกในอนาคตนั้นไม่ยุ่งยากซับซ้อน วิธีการคาดประมาณมีหลักการว่า ณ วันนี้โลกมีประชากรอยู่จำนวนหนึ่ง ซึ่งจะถือเป็นตัวเลขตั้งต้น ประชากรจำนวนนี้จะเปลี่ยนแปลงไปเป็นเท่าไรในอนาคตขึ้นอยู่กับจำนวนคนเกิดลบจำนวนคนตายเท่านั้น ไม่มีการย้ายถิ่นที่อยู่เข้ามาเกี่ยวข้อง

สหประชาชาติได้คำนวณว่าประชากรโลกจะมีจำนวน 5 พันล้านคนในวันที่ 11 กรกฎาคม ค.ศ. 1987 (พ.ศ. 2530) มีการออกข่าวประชาสัมพันธ์ให้คนรู้เรื่องความสำคัญของประชากรกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม วันที่คาดประมาณว่าประชากรโลกมีจำนวนครบ 5 พันล้านคนกลายเป็นวันสำคัญทางประชากรขึ้นมา **สหประชาชาติได้ประกาศให้วันที่ 11 กรกฎาคม เป็น “วันประชากรโลก” (World Population Day) ตั้งแต่ปี 1989 เป็นต้นมา**

ประชากรโลกจะมีจำนวนครบหมื่นล้านคนเมื่อไร

ผมได้บอกไว้แล้วว่าจำนวนประชากรโลกจะเปลี่ยนไปเพราะการเกิดการตายเท่านั้น เพราะไม่มีการย้ายถิ่นจากดาวดวงอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง ลองเอาตัวเลขคาดประมาณประชากรของสหประชาชาติมาวางเรียงกัน โลกมีประชากร 5 พันล้านคนในปี 1987 ปี 2024 นี้ สหประชาชาติประกาศว่าประชากรโลกมีจำนวน



เครดิตภาพจาก: AI Generator: Juggernaut XL

8.2 พันล้านคน เท่ากับว่าในเวลา 37 ปีนี้ ประชากรโลกเพิ่มขึ้น 3.2 พันล้านคน เฉลี่ยเพิ่มปีละ 86 ล้านคน เท่ากับว่าระหว่างปี 1987 ถึง 2024 ในแต่ละปี โลกของเรามีคนเกิดมากกว่าคนตาย เฉลี่ยประมาณปีละ 86 ล้านคน

สหประชาชาติทำการฉายภาพประชากรโลกในอนาคตทั้งจำนวน โครงสร้างเพศและอายุ และการกระจายตัวตามภูมิภาค และประเทศต่างๆ สหประชาชาติคำนวณว่าอีกประมาณ 60 ปี ข้างหน้า ประชากรโลกจะเพิ่มขึ้นเป็น 10.3 พันล้านคน หรือเพิ่มจากปี 2024 นี้อีก 2.1 พันล้านคน แสดงให้เห็นว่าสหประชาชาติเชื่อว่าประชากรโลกจะเพิ่มช้าลง ทำให้อีก 60 ปี นับตั้งแต่ปีนี้ ประชากรเพิ่มเฉลี่ยปีละ 35 ล้านคนเท่านั้น ขณะที่ประชากรโลกที่เพิ่มขึ้นในอนาคตจะเพิ่มในทวีปแอฟริกาเป็นส่วนมาก ประชากรในทวีปยุโรป อเมริกาเหนือ และประเทศในเอเชียบางประเทศ มีแนวโน้มลดลงด้วยซ้ำ ดังนั้น ประชากรโลกจะเพิ่มขึ้นมากน้อยอย่างไรขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในทวีปแอฟริกา และในประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งอาจมีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไปอย่างรวดเร็วขึ้นกว่าที่เราจะคาดคิด การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจะเป็นแรงผลักดันให้ประชากรในประเทศเหล่านี้มีภาวะเจริญพันธุ์ลดต่ำลงอย่างมากและรวดเร็ว ประชากรโลกในอีก 50-60 ปี ข้างหน้าจึงอาจมีจำนวนรวมไม่ถึงหมื่นล้านคนตามที่สหประชาชาติคาดประมาณไว้ในวันนี้ก็ได้

ประชากรไทยจะมีจำนวนถึง 70 ล้านคนเมื่อไร

วันนี้ 11 กรกฎาคม 2567 ถ้านับเฉพาะประชากรที่มีชื่ออยู่ในระบบทะเบียนราษฎร ประเทศไทยมีประชากรอยู่ประมาณ 66 ล้านคน ประชากรในทะเบียนเริ่มลดจำนวนลง ตั้งแต่ปี 2564 เป็นต้นมา ในแต่ละปีมีเด็กเกิดใหม่น้อยกว่าคนตาย ทำให้อัตราเพิ่มประชากรของประเทศไทยติดลบ

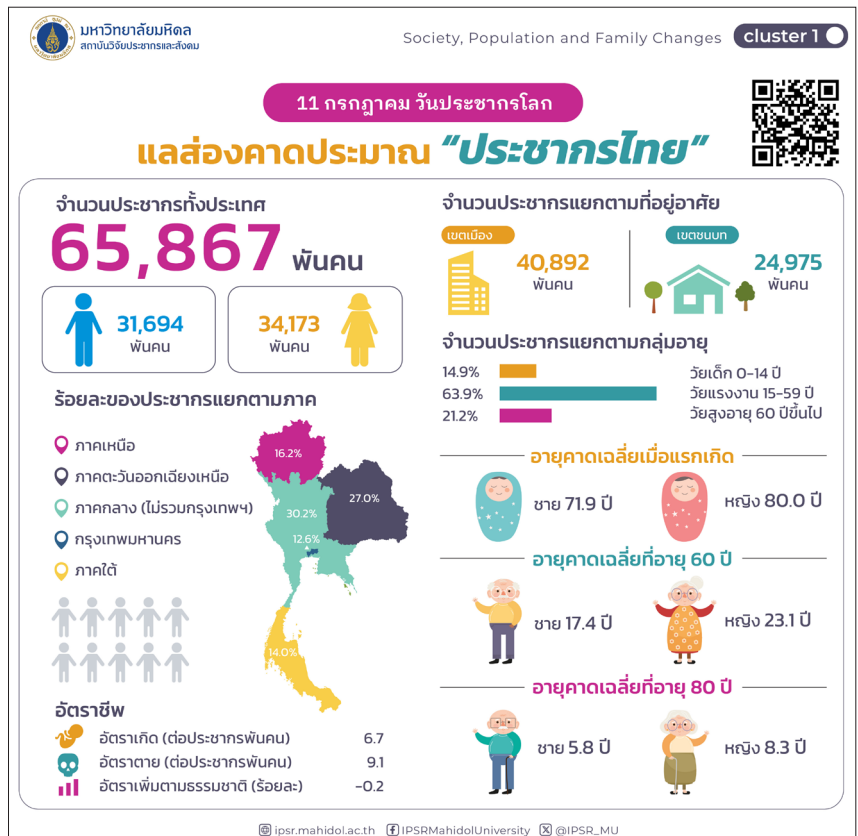
ผมเน้นเรื่องประชากรที่มีชื่ออยู่ในระบบทะเบียนราษฎรซึ่งถือเป็นประชากรตามกฎหมาย มีจำนวนประชากรเป็นจำนวนมากอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยไม่มีชื่ออยู่ในระบบทะเบียนราษฎรมีผู้เคยประมาณไว้เมื่อ 10 กว่าปีก่อน ว่าแรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้านคือ เมียนมา กัมพูชา และลาว มีจำนวนไม่น้อยกว่า 4 ล้านคน ทุกวันนี้ก็เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่ามีคนต่างชาติเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมากมายจนยากที่จะนับคนจากประเทศเมียนมาในประเทศไทยทั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย ทั้งที่เข้ามาเพราะต้องการทำงานที่จ่ายค่าแรงสูงกว่า และที่เข้ามาเพราะต้องการหนีภัยจากความไม่สงบเรียบร้อยทางการเมืองในประเทศของตน รวมแล้วน่าจะไม่น้อยกว่า 5 ล้านคน คนจีนระลอกใหม่ที่หลั่งไหลเข้ามาทำธุรกิจการค้าก็มีเป็นจำนวนมาก รวมทั้งคนชาติอื่นๆ ที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยโดยไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนอีกเป็นจำนวนมาก รวมคนที่ไม่มีชื่อและไม่มีการชื่ออยู่ในระบบทะเบียนราษฎรที่อาศัย

ในแผ่นดินไทยทุกวันนี้ต้องมีไม่ต่ำกว่า 70 ล้านคนอย่างแน่นอน แม้จะหักคนไทยที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนแต่ตัวไปอยู่ประเทศอื่นๆ อีกนับล้านคนแล้วก็ตาม

พวกเราที่สถาบันวิจัยประชากรและสังคม คาดประมาณว่าอีก 50 ปีข้างหน้า ประชากรไทยจะมีจำนวนประมาณ 43 ล้านคน และในอีก 100 ปีข้างหน้า จะเหลืออยู่เพียงไม่ถึง 30 ล้านคน ผมไม่อยากให้ตัวเลขคาดประมาณอย่างนี้ก่อความกังวลให้ผู้คน ต้องขอบอกว่าการฉายภาพประชากรทุกวิธีจะต้องมีข้อสมมุติ และข้อสมมุติสำคัญในการคาดประมาณคือการเปลี่ยนแปลงประชากรในเวลาข้างหน้าขึ้นอยู่กับกาเกิดและการตายเป็นหลัก การย้ายถิ่นเข้าและออกประเทศมีน้อยมาก ข้อสมมุตินี้ยอมขัดกับความ เป็นจริงที่เราเห็นๆ กันอยู่ว่ามีคนต่างชาติเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก เราคาดประมาณโดยใช้ข้อมูลจากทะเบียนราษฎรเป็นฐาน จึงไม่รวมคนที่ไม่มีตัวตนอยู่จริงๆ แต่ไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียน

ดังนั้น ถ้าจะถามผมว่าประชากรไทยจะมีจำนวนถึง 70 ล้านคนเมื่อไร ผมก็จะตอบได้อย่างมั่นใจว่า ประชากรไทยที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎรน่าจะมีจำนวนไม่ถึง 70 ล้านคน ไม่ว่าอีกนานเท่าไร แต่ถ้าจะนับจำนวนประชากรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ทั้งที่มีชื่อและไม่มีการชื่ออยู่ในทะเบียน ทั้งถูกและไม่ถูกกฎหมาย ผมค่อนข้างมั่นใจว่าทุกวันนี้มีจำนวนไม่ต่ำกว่า 70 ล้านคนอย่างแน่นอน

มาถึงวันนี้ วันที่ประเทศไทยมีประชากรครบ 50 ล้าน 60 ล้าน และ 70 ล้านคนแล้ว เราควรจะเน้นกันถึงเรื่อง “คุณภาพ” มากกว่าเรื่อง “ปริมาณ” และสนใจกับเรื่อง “โครงสร้างอายุ” ของประชากรที่จะทำให้ประเทศไทยกลายเป็น “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” ในอนาคตอันใกล้



AI กับอนาคตแรงงานไทย

เทคโนโลยีกับแรงงานมีความเกี่ยวพันกันมาช้านาน ตั้งแต่ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมที่ถือกำเนิดเครื่องจักร เครื่องยนต์ และการผลิตแบบสายพาน ทำให้ขีดความสามารถในการผลิตของมนุษย์เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด มาจนถึงทุกวันนี้ที่เข้าสู่ยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ที่มีคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต อุปกรณ์อัจฉริยะ และปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาพลิกโฉมการทำงานอีกครั้ง

เทคโนโลยีดิจิทัลที่กำลังมาแรง และมีศักยภาพในการพลิกผันวิธีการทำงาน รวมถึงโครงสร้างของตลาดแรงงานทั่วโลก คือ AI เพราะเทคโนโลยีดังกล่าวมีแนวโน้มจะส่งผลกระทบต่อลักษณะของงาน อาชีพ และความต้องการแรงงานในอนาคต และยังอาจมีนัยยะเกี่ยวข้องกับการเกิดน้อยและการเข้าสู่สังคมสูงวัยอีกด้วย ความก้าวหน้าของ AI จึงเป็นประเด็นที่ต้องจับตามอง และวางแผนเพื่อเตรียมตัวตอบรับการเปลี่ยนแปลง

AI ในการทดแทนแรงงานมนุษย์

ความกังวลหลักเกี่ยวกับ AI คือความสามารถในการทดแทนแรงงานมนุษย์ โดยเฉพาะในงานที่มีลักษณะที่ไม่ซับซ้อนมากนัก เนื่องจาก AI เป็นเทคโนโลยีการสร้างเครื่องจักรให้มีคุณลักษณะด้านสติปัญญาและความฉลาดเหมือนมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการคิด การกระทำ ผ่านการเรียนรู้ของเครื่องจักร จึงทำให้ AI มีความสามารถในการทดแทนแรงงานมนุษย์ในบางประเภทได้ การศึกษาของ Goldman Sachs พบว่า โดยเฉลี่ยทั่วโลก 18% ของงานอาจถูกทดแทนด้วย AI โดยประเทศที่พัฒนาแล้ว มีโอกาสที่จะมีการนำ AI มาใช้ทดแทนแรงงานสูงกว่า ในขณะที่ประเทศไทยอยู่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโลกเล็กน้อยที่ 15% งานที่มีโอกาสโดนทดแทนด้วย AI สูง ได้แก่ งานฝ่ายสนับสนุนในสำนักงาน งานบริการลูกค้า งานฝ่ายผลิต งานบริการอาหาร และพนักงานคิดเงิน เพราะเป็นงานที่สามารถให้ AI ดำเนินการแทนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ธุรกิจหลายแห่งปัจจุบันได้นำ chatbot มาใช้ในการตอบคำถามลูกค้าแทนการจ้างคน เพราะสามารถตั้งโปรแกรมให้ตอบคำถามที่ลูกค้าถามบ่อยๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

AI ในการเพิ่มประสิทธิภาพแรงงานมนุษย์

AI มีศักยภาพในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะ AI ที่มีลักษณะแบบ generative คือ AI ที่สามารถสร้างเนื้อหาหรือสื่อใหม่ๆ จากข้อมูลที่มีอยู่ เช่น ChatGPT ที่สามารถนำมาใช้เพื่อเขียนสรุปเนื้อหาของข้อความ วิเคราะห์ข้อมูล เขียนบทความ และสร้างสื่อต่างๆ

AI จะเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำหรับงานที่มีความซับซ้อน เช่น บุคลากรสาธารณสุขอาจใช้ AI ช่วยวิเคราะห์ภาพทางการแพทย์และข้อมูลคนไข้ ทำให้การวินิจฉัยและรักษาโรค

เป็นไปได้อย่างแม่นยำและรวดเร็วยิ่งขึ้น หรือนักวิจัยที่ใช้ AI สรุปประเด็นสำคัญของเอกสารและงานวิจัย ช่วยให้ประหยัดเวลากับงานเอกสารและมีเวลาในการทำภารกิจอื่นๆ เพิ่มขึ้น

งานศึกษาพบว่า AI สามารถเพิ่มผลิตภาพให้กับแรงงานทั่วโลกประมาณ 1.4 เปอร์เซ็นต์ในระยะเวลา 10 ปีต่อจากนี้ โดยประเทศพัฒนาแล้วมีโอกาสได้ประโยชน์จาก AI ในการเพิ่มผลิตภาพให้กับแรงงานในระดับที่สูงกว่าประเทศกำลังพัฒนา ในขณะที่ประเทศไทยมีโอกาสได้รับประโยชน์จาก AI ในการเพิ่มผลิตภาพของแรงงานต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโลก คือราว 1 เปอร์เซ็นต์ หรืออาจน้อยกว่านี้ ขึ้นอยู่กับความรวดเร็วของประเทศไทยในการนำ AI มาใช้ในการทำงาน

AI กับการขาดแคลนแรงงานของไทย

จากสถานการณ์การเกิดน้อยและการเป็นสังคมสูงอายุในประเทศไทย อนาคตกำลังแรงงานไทยจะมีขนาดเล็กลง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนไทยทั่วประเทศ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เช่น AI อาจเป็นคำตอบในการรักษาระดับผลิตภาพการทำงานของประเทศไทย เพื่อให้ในวันข้างหน้ากำลังแรงงานของประเทศลดลง เราจะสามารถใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเข้ามาเติมเต็มความต้องการแรงงานที่ขาดแคลนในบางส่วน และยกระดับผลิตภาพการทำงานของแรงงานที่ยังคงอยู่ ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

สิ่งสำคัญในการรับมือกับการเข้ามาของ AI ในตลาดแรงงานโลก คือ การวางแผนรับมือความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในตลาดแรงงาน โดยเฉพาะสำหรับแรงงานที่มีแนวโน้มจะถูกเทคโนโลยีทดแทน เราจะต้องหาหนทางเพื่อช่วยเหลือให้แรงงานเหล่านี้สามารถเคลื่อนย้ายไปสู่ส่วนอื่นของตลาดแรงงานได้โดยเร็ว รวมถึงการฝึกอบรมและยกระดับทักษะที่จำเป็นให้กับแรงงานในยุค AI ข้อมูลการสำรวจจากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ World Economic Forum คาดว่าทักษะสำคัญสำหรับแรงงานในระบบเศรษฐกิจในอนาคต ได้แก่ การมีความรู้เกี่ยวกับ AI และข้อมูลมหิต (big data) การคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงสร้างสรรค์ ความเป็นผู้นำและอิทธิพลทางสังคม และการบริหารจัดการความสามารถ

เทคโนโลยีมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงแรงงานของโลกมาโดยตลอด และ AI ก็เช่นกัน การพัฒนาของเทคโนโลยีนำมาทั้งผลกระทบด้านบวกและด้านลบ การเตรียมตัวรับมือกับการเปลี่ยนแปลงจึงมีความสำคัญ เพื่อให้แรงงานไทยสามารถปรับตัวและเติบโตได้ ในยุคที่เทคโนโลยีเข้ามาพลิกผันโลกอีกครั้ง



แนะนำหนังสือ “แม่วัยใส: ความท้าทายการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น”



ประเทศไทยมีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสทางการศึกษาและการประกอบอาชีพที่ดีขึ้น แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า เหตุใดจำนวนผู้หญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุระหว่าง 15-19 ปีในประเทศไทยจึงมีจำนวนเพิ่มขึ้น ทั้งที่ในวัยนี้ควรอยู่ในช่วงของการศึกษาเล่าเรียน สาเหตุอาจมาจากหลายปัจจัย เช่น ครอบครัว บริบททางสังคม วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม และที่สำคัญคือการเข้าถึงข้อมูลและบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เหมาะสม ด้วยเหตุนี้ ทำให้วัยรุ่นหลายคนไม่สามารถรับมือและป้องกันตัวเองจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ จึงขาดความตระหนักและไม่รู้ว่าตนเองต้องการความรู้ บริการและการช่วยเหลือทางสังคมและสุขภาพอย่างไร ทำให้วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ส่วนหนึ่งตัดสินใจทำแท้ง และอีกส่วนหนึ่งเลือกตั้งครรภ์และกลายเป็น “แม่วัยใส” อย่างไรก็ตาม วัยรุ่นยังเป็นวัยที่ไม่พร้อมสำหรับการตั้งครรภ์และเป็นแม่ จึงถือว่าการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อม นอกจากนั้น การเปลี่ยนบทบาทจากวัยรุ่นเป็นแม่วัยใส ทำให้เสียโอกาสที่ไม่สามารถประเมินมูลค่าได้ เกิดเป็นผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นภาพสะท้อนความเหลื่อมล้ำทางโอกาสในการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่ง เช่น การที่เด็กหรือวัยรุ่นบางกลุ่มไม่ได้รับการศึกษาเรื่องเพศศึกษาที่เหมาะสมกับวัย และการตั้งครรภ์เนื่องจากถูกล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งถือเป็นการละเมิดสิทธิของเด็กที่พึงได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามกรอบอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention of the Rights of the Child หรือ CRC) ที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกในอนุสัญญานี้ เมื่อ ค.ศ.1992 ระบุว่า ผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปีถือว่าเป็น “เด็ก” และต้องได้รับการคุ้มครองจากรัฐหลายประการ รวมถึงการคุ้มครองที่เกี่ยวข้องกับการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เช่น การคุ้มครอง

สิทธิทางการศึกษา และการเข้าถึงบริการสุขภาพด้านอนามัยการเจริญพันธุ์

หนังสือ “แม่วัยใส: ความท้าทายการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น” เป็นรายงานการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจัดทำขึ้นโดยการสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย มีประเด็นสำคัญนำเสนอ ได้แก่ การเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน รากฐานเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ขนาดและแนวโน้มการตั้งครรภ์/การคลอดในวัยรุ่น หลากปัจจัยสู่การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น มุมสังคมมองการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ผลกระทบการตั้งครรภ์วัยรุ่นในมิติต่างๆ และมาตรการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

ที่ผ่านมา มาตรการที่ทุกหน่วยงานพยายามผลักดันเพื่อแก้ไขปัญหา ล้วนแล้วแต่มุ่งไปที่ปลายเหตุหรือการเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น โดยมองข้ามสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา นั่นก็คือความเหลื่อมล้ำทางเพศ โอกาสทางการศึกษาที่ไม่เท่าเทียม ความบกพร่องในการปกป้องสิทธิของวัยรุ่น บทบาทของผู้ปกครอง โรงเรียน ชุมชน สังคมและผู้มีอำนาจกำหนดนโยบาย หนังสือเล่มนี้จึงนำเสนอ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเฉพาะกรณี อาทิ การเข้าถึงกลุ่มเด็กผู้หญิงอายุ 10-14 ปี ที่จะเติบโตเป็นวัยรุ่น ซึ่งมักเป็นกลุ่มที่ถูกมองข้าม การลดการตั้งครรภ์และคลอดซ้ำในผู้หญิงอายุต่ำกว่า 20 ปี โดยการให้ความรู้ความเข้าใจกับหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์และคู่ครองเรื่องการวางแผนครอบครัวและคุมกำเนิดที่เหมาะสม การให้การศึกษามีคุณภาพกับเด็กทุกคนที่อยู่ในวัยของการศึกษาภาคบังคับ การคุ้มครองความปลอดภัยด้านที่พักอาศัยแก่เด็กนักเรียนที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับผู้ปกครอง การสนับสนุนการเข้าถึงความรู้เรื่องเพศศึกษาอย่างรอบด้าน และในกรณีที่ตั้งครรภ์ เด็กวัยรุ่นต้องได้เรียนหนังสือต่อจนจบ โดยไม่ถูกกีดกันหรือออกจากกระบบการศึกษากลางคัน นอกจากนี้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรวมถึงผู้กำหนดนโยบาย ผู้มีอิทธิพลทางความคิด นายจ้าง สื่อมวลชน ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน ต้องให้ความสำคัญกับการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ข้อเสนอแนะเพื่อการทำงานเชิงบูรณาการ ได้แก่ การจัดตั้งกลไกการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างรอบด้าน การวางแผนปฏิบัติงานระดับประเทศและระดับจังหวัดที่มีความเป็นเอกภาพและสอดคล้องกับเป้าหมายหลักของประเทศ การผลักดันร่างพระราชบัญญัติอนามัยการเจริญพันธุ์ให้ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา การจัดสรรงบประมาณและกำลังคนให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ และการใช้ข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ในการกำหนดนโยบาย การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล

ที่มา: กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย. (2558). แม่วัยใส: ความท้าทายการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย



งานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 18 “ประชากรและสังคม 2567”

เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2567 สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล งานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 18 ประชากรและสังคม 2567 ภายใต้ประเด็น “ประชากรและความยั่งยืน: ประเด็นสำคัญทางนโยบาย” (Population and Sustainability: Key Policy Highlight) เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ มุมมองทางวิชาการและข้อค้นพบสำคัญจากงานวิจัยสู่สาธารณะ และส่งสัญญาณที่สำคัญในเชิงนโยบายให้แก่สังคม เพื่อเตรียมการตั้งรับต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่กำลังจะมาถึง โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.ศุภิตา ชวนวัน เป็นประธานจัดการประชุมฯ

ในการประชุมวิชาการฯ ครั้งนี้ มีการปาฐกถาพิเศษในหัวข้อ “อารยธรรมบนทางสองแพร่ง: ความยั่งยืนกับอนาคตของมนุษยชาติ” โดย ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ ผู้ก่อตั้งแพลตฟอร์ม “Youth in Charge” การเสวนาโต๊ะกลมในหัวข้อ “การพัฒนาที่ยั่งยืนกับนโยบายประชากรและสังคม” โดยวิทยากรรับเชิญจากหน่วยงานระดับชาติ

นอกจากนี้ ยังมีการนำเสนอบทความโดยคณาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาของสถาบันฯ จำนวน 12 เรื่อง ใน 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติด้านการเกิด เด็ก และครอบครัว (2) การพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติด้านสุขภาพ อาหาร และสิ่งแวดล้อม

และ (3) การพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติด้านการย้ายถิ่นของประชากร ต่างอารยธรรม และการนำเสนองานวิจัยแบบโปสเตอร์จำนวน 13 เรื่อง ทั้งนี้ เพื่อสะท้อนมุมมองทางวิชาการและข้อค้นพบสำคัญจากงานวิจัยของสถาบันฯ สู่สาธารณะ ในประเด็นด้านประชากรและสังคม มิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเด็นประชากรและความยั่งยืน

การประชุมฯ ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ มีผู้เข้าร่วมประชุมออนไลน์จำนวน 163 คน และออนไลน์จำนวน 221 คน รวม 384 คน จากหน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน และสื่อมวลชน ผู้สนใจสามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ <https://ms-ipsr.mahidol.ac.th/Conference2024>



ชวนอ่าน

จิรวรรณ หงษ์ทอง
jeerawan.hot@mahidol.ac.th



รายงาน โครงการศึกษาสถานการณ์ การบริโภคอาหาร ความมั่นคงทางอาหาร และความรอบรู้ด้านอาหารของประชากรไทย

"รายงานนี้เป็นการศึกษาสถานการณ์การบริโภคอาหาร ความมั่นคงทางอาหาร และความรอบรู้ด้านอาหารของคนไทย ในระดับประเทศและระดับพื้นที่ มีเป้าหมายเพื่อติดตามสถานการณ์พฤติกรรมด้านอาหารของคนไทย โดยผลการศึกษาในรายงานนี้เป็นข้อมูลพื้นฐาน (baseline data) และจะมีการสำรวจเพื่อติดตามอย่างต่อเนื่องในทุก 1-2 ปี เพื่อผลิตข้อมูลที่ใช้ชี้แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้คนไทยหันมาใส่ใจสุขภาพ บริโภคอาหารสมดุลเพิ่มขึ้น"



ระดับพื้นที่



ระดับประเทศ

สามารถติดตามได้ที่ : ipsr.mahidol.ac.th



เขียนโดย:

สิรินธรยา พูลเกิด

สาสินี เกฬสุวรรณ

ณัฐจิรา กองเจริญชูพงศ์

และณัฐณิชา ลอยฟ้า

คำแนะนำจาก 14 ศตวรรษิกชนทั่วโลก (ตอนจบ)

ฉบับนี้จะเป็นตอนสุดท้าย ที่ผู้เขียนได้นำคำแนะนำในการดำเนินชีวิตจากอีก 5 ศตวรรษิกชนทั่วโลก ในเดอะวอชิงตันโพสต์ หนังสือพิมพ์รายวันในวอชิงตันดีซี สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นคำแนะนำมายังคนรุ่นใหม่สำหรับเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุในอนาคต

10. จงเป็นคนชอบถามคำถาม

เบ็ตตี้ รีด โซสกิน (Betty Reid Soskin) วัย 102 ปี จากเมืองริชมอนด์ รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา คุณยายโซสกินเป็นนักกิจกรรมทางการเมืองมาตั้งแต่ ค.ศ.1960 และทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่พิทักษ์อุทยานที่มีอายุมากที่สุดในกรมอุทยานแห่งชาติ

คุณยายโซสกินได้เรียนรู้มากที่สุดในชีวิตจากการตั้งคำถามต่อไปเรื่อยๆ คุณยายกล่าวว่า “มีสิ่งที่เราต้องเรียนรู้อีกมากมาย เรามีเวลาทั้งชีวิตเพื่อค้นหาวาลิงเหล่านั้นคืออะไร และตัวยายเองก็ยังคงเรียนรู้อยู่ แม้อยู่ในวัย 102 ปี แล้ว” นอกจากนี้คุณยายได้กล่าวถึงชีวิตว่า ชีวิตคือการ “ถามคำถาม” เข้าไปซ้ำๆ และจะยังมีชีวิตอยู่ในวันข้างหน้า”

11. จงมีเมตตา

มาทิลดา “แมตตี้” คลูน (Matilda “Mattie” Clune) วัย 102 ปี จากรัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา คุณยายคลูนเป็นศตวรรษิกชนที่มีความเมตตาเสมอ คุณยายเป็นอาสาสมัครในชุมชนเมื่อมีอายุเกือบ 70 ปี ได้อาสาทำงานที่ร้านขายของมือสองของสถานพักฟื้นคนป่วยระยะสุดท้าย

คุณยายคลูนได้กล่าวว่า ไม่ว่าชีวิตจะวุ่นวายแค่ไหน การช่วยเหลือผู้อื่นและการอยู่เคียงข้างคนที่คุณรักเป็นสิ่งสำคัญ คำแนะนำของคุณยายคือ “จงใช้ชีวิตด้วยความเมตตา หากทำได้ ให้ช่วยเหลือใครสักคนโดยไม่ต้องทำให้เป็นเรื่องใหญ่โต แล้วความเมตตาจะกลับมาช่วยเหลือคุณเสมอ” เมื่อไม่นานมานี้ คุณยายคลูนได้กล่าวว่า มีเพื่อนคนหนึ่งบอกว่าคุณยายน่า “แสงแดด” ไปทุกที่ที่ไป แต่คุณยายคิดว่าแสงแดดนั้นช่วยทำให้วันของคุณยายสดใสขึ้นด้วย

12. ไม่ควรหยุดอ่านหนังสือ

พอล ดัดลีย์ (Paul Dudley) วัย 100 ปี จากเมืองบิกซบี รัฐโอคลาโฮมา ประเทศสหรัฐอเมริกา คุณตาแดลีย์ จะบอกตัวเองในวัยหนุ่มว่าอย่าปล่อยให้โอกาสในการศึกษาต่อหลุดลอยไป “การที่ไม่ได้ไปเรียนมหาวิทยาลัยเป็นสิ่งที่ผมเสียใจ” คุณตาแดลีย์ ซึ่งทำงานที่กรมดับเพลิงเกือบ 40 ปี ก่อนเกษียณในตำแหน่งรองหัวหน้าดับเพลิง ในที่สุดก็ได้เข้าเรียนที่วิทยาลัยจูเนียร์ในฐานะครูสอนวิชาการบริหารงานดับเพลิง คุณตาบอกกับผู้ที่เข้ามาใหม่ว่าอย่ามองข้ามการศึกษา และให้คำแนะนำว่า “จงใช้เวลาอ่านหนังสือวันละหนึ่งชั่วโมง หากไม่สามารถได้รับการศึกษามากพอ แต่ยังมีสิ่งที่เราสามารถเรียนรู้ได้เสมอ”

13. จงเดินต่อไปข้างหน้า

เทรเชอร์ ซิมเมอร์แมน (Treasure Zimmerman) วัย 103 ปี เมืองโคโรนาโด รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา คุณยายซิมเมอร์แมนรู้สึกได้ถึงความเป็นอิสระหลังจากแต่งงานกับสามีที่พบกันที่มหาวิทยาลัย ความเป็นอิสระนั้นได้ทำให้คุณยายซิมเมอร์แมนมีพลังในการผจญภัยทุกประเภท เช่น ในวันเกิดปีที่ 95 คุณยายได้ขับรถจากแคลิฟอร์เนียไปแคนซัสซิตี้ด้วยตัวเองด้วยรถจากัวร์สีแดงเปิดประทุน และหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อสามีของคุณยายเริ่มขับเครื่องบินเป็นงานอดิเรก คุณยายซิมเมอร์แมนได้เรียนรู้ที่จะขับเครื่องบินด้วยตนเอง ได้แข่งขันขับเครื่องบินข้ามประเทศ และเข้าแข่งขันได้อันดับที่ 11 จากเครื่องบินจำนวน 60 ลำ

การเคลื่อนไหวอยู่เสมอช่วยให้คุณยายซิมเมอร์แมนมีชีวิตยืนยาว คุณยายยังคงเดินทุกวัน กับสุนัขพันธุ์อวาลิสชื่อว่า กิกิ คุณยายได้มีคำแนะนำว่า “แม้ว่าคุณจะรู้สึกไม่ดี ก็ให้เดินต่อไป เคลื่อนไหวต่อไป”

14. จงมีความมุ่งมั่น

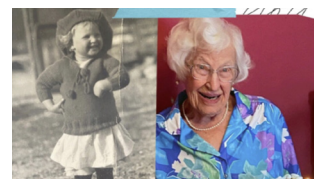
วอลเตอร์ อัลเฟรด (Walter Alfred) วัย 102 ปี จากเมืองมัมไบ ประเทศอินเดีย คุณตาอัลเฟรดมีความฝันอยากเป็นนักข่าว และได้เริ่มต้นทำงานในหน่วยงานข่าวแห่งหนึ่งในมัมไบด้วยความมุ่งมั่นล้วนๆ เพราะไม่มีพี่เลี้ยง จึงต้องทำงานหนักมากๆ จากนั้นคุณตาอัลเฟรดได้กลายเป็นผู้สื่อข่าวต่างประเทศให้กับสำนักข่าวชั้นนำของประเทศ

คุณตาอัลเฟรดเสียชีวิตแล้วเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2023 ก่อนวันเกิดหนึ่งสัปดาห์ ก่อนที่คุณตาจะเสียชีวิต ได้ให้คำแนะนำว่า “จงยืนหยัดผ่านสถานการณ์ที่ไม่เอื้ออำนวย ผมมีชีวิตอยู่มานานขนาดนี้ เพราะความตั้งใจและการทำงานหนัก มีความยืดหยุ่นเสมอ ไม่เคยท้อถอย”

จากคำแนะนำในการใช้ชีวิตของ 14 ศตวรรษิกชนทั่วโลก พวกเราคงได้เรียนรู้ คำสอน และคำแนะนำจากศตวรรษิกชนทั่วโลก เพื่อเป็นตัวอย่างในการมีอายุยืนยาวอย่างมีความสุข



รูป 1: คุณยายโซสกินในวัย 21 ปี และในวัย 100 ปี



รูป 2: คุณยายคลูน ในวัย 3 ปี และในวัย 101 ปี



รูป 3: คุณตาแดลีย์ ในวัย 50 ปี และในวัย 100 ปี



รูป 4: คุณยายซิมเมอร์แมน ในวัย 43 ปี และในวัย 103 ปี



รูป 5: คุณตาอัลเฟรดในวัย 20 ปี และในวัย 102 ปี

วันประชากรโลก: 11 กรกฎาคม

เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2530 เป็นวันที่ประชากรของโลกมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 5,000 ล้านคน ทำให้ประชาชนโลกต่างให้ความสนใจต่อการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็ว ซึ่งการเพิ่มขึ้นของประชากรอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพประชากรในอนาคต ดังนั้น ในปี 2532 คณะมนตรีประศาสน์การของสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนา (Governing Council of the United Nations Development Programme) จึงได้กำหนดให้ วันที่ 11 กรกฎาคมของทุกปี เป็น วันประชากรโลก (World Population Day) เพื่อให้สังคมโลกตระหนักในประเด็นปัญหาของประชากรโลก อาทิ การส่งเสริมสนับสนุนให้มีความรู้เรื่องสิทธิพื้นฐานในการวางแผนครอบครัวซึ่งจะนำไปสู่การมีประชากรโลกที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี

ในปี 2567 มีประชากรโลก ...

8,119

ล้านคน



5

อันดับประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลก

- | | |
|-----------------|--------------|
| 1. อินเดีย | 1,442 ล้านคน |
| 2. จีน | 1,425 ล้านคน |
| 3. สหรัฐอเมริกา | 342 ล้านคน |
| 4. อินโดนีเซีย | 280 ล้านคน |
| 5. ปากีสถาน | 245 ล้านคน |

ตอนนี้ ประชากรโลกของเรามีจำนวนเท่าไร

ข้อมูลจากการคาดประมาณของสหประชาชาติ พบว่าในปี 2567 (เมื่อกลางปี คือ 1 กรกฎาคม) โลกของเรามีประชากร 8,119 ล้านคน มีอายุมัธยฐานอยู่ที่ 30.7 ปี ซึ่งถือได้ว่าประชากรโลกเป็นประชากรสูงอายุแล้ว อัตราเกิด 16.6 ต่อประชากรพันคน อัตราตาย 7.5 ต่อประชากรพันคน ทั้งนี้ ได้มีการคาดการณ์ว่าประชากรโลกจะครบ 10,000 ล้านคน ในปี 2601 นั่นคือในอีก 34 ปีข้างหน้า

ประเทศที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในโลก

อินเดียมีประชากรมากที่สุดในโลกที่ 1,442 ล้านคน แชนหน่าจีนที่มีประชากร 1,425 ล้านคน ส่งผลให้อินเดียกลายเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลกแทนที่แชมป์เก่าอย่างจีนไปได้

หลายประเทศประสบปัญหาจำนวนเด็กเกิดลดน้อยลง ในขณะที่ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น จำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นทำให้หลายประเทศกลายเป็นสังคมสูงวัยไปแล้ว แนนอนว่าอย่ามองผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจอย่างแนนอน ซึ่งเป็นโจทย์ใหญ่โจทย์หนึ่งที่หลายๆ ประเทศต้องวางแผนเพื่อรับมือกับสถานการณ์เหล่านี้ในอนาคต

ภูมิภาค	จำนวนประชากร (ล้านคน)	จำนวนผู้ชาย (ล้านคน)	จำนวนผู้หญิง (ล้านคน)	อัตราส่วนเพศ (ชายต่อหญิง 100 คน)	อายุมัธยฐาน (ปี)	อัตราเกิด (ต่อประชากรพันคน)	อัตราเจริญพันธุ์รวม	อัตราตาย (ต่อประชากรพันคน)	อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด
แอฟริกา	1,495	747	748	99.8	19.0	31.3	4.1	7.7	63.7
เอเชีย	4,785	2,433	2,352	103.4	32.3	13.9	1.9	7.0	75.2
ยุโรป	742	358	384	93.4	42.5	9.1	1.5	10.9	80.0
ลาตินอเมริกาและแคริบเบียน	670	330	340	96.9	31.4	14.2	1.8	6.6	76.1
อเมริกาเหนือ	381	189	192	98.1	38.6	10.9	1.7	8.6	80.2
โอเชียเนีย	46	23	23	100.5	33.0	15.2	2.1	6.7	79.5
โลก	8,119	4,079	4,040	101.0	30.7	16.6	2.3	7.5	73.7

ที่มา: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2022). World Population Prospects 2022, Online Edition.

ข่าวสารภายใน

24 พ.ค. - 15 ก.ค. 67

* 27 พ.ค. 67 ผศ. ดร.พิมลพรรณ อิศรภักดี คุณสุภารัตน์ จรัสสิทธิ์ เป็นวิทยากรอบรมการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยโปรแกรม NVivo ณ สถาบันฯ * 28 พ.ค. 67 สถาบันฯ จัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ 4 หลักสูตร ประจำปีการศึกษา 2566 เพื่อให้นักศึกษาทุกหลักสูตรได้แลกเปลี่ยนและทำกิจกรรมร่วมกัน ณ สวนสามพราน นครปฐม ออร์แกนิกวิลเลจ **รูป 1** * 29 พ.ค. 67 นายดนุสรณ์ โพธารินทร์ คุณนฤมล เหมะธูลิน ศูนย์พัฒนาองค์ความรู้ด้านกิจกรรมทางกายประเทศไทย (ทีแพค) จัดอบรมการใช้งาน LimeSurvey ในการพัฒนาแบบสอบถามออนไลน์ ณ สถาบันฯ * 31 พ.ค. 67 รศ. ดร.ศุทธิดา ชวนวัน และคณะ เข้าร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายเป็นพระราชกุศล เนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี ณ สำนักงานอธิการบดี * 31 พ.ค.-2 มิ.ย. 67 ศูนย์ทีแพคฯ นำโดย รศ. ดร.ปิยวัฒน์ เกตุวงศา ร่วมกับ สสส. จัดอบรมโรงเรียนต้นแบบ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางกายในโรงเรียนแบบองค์รวมร่วมกับ 12 โรงเรียนต้นแบบ นำร่องการดำเนินงานเพิ่มกิจกรรมทางกาย ลดพฤติกรรมเนือยนิ่งในเด็กนักเรียนไทย ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ * 4 มิ.ย. 67 รศ. ดร.ศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต อ. ดร.นุชราภรณ์ เลี้ยงรื่นรมย์ และคณะ ศูนย์วิจัยความสุขคนทำงานแห่งประเทศไทย (TCHS) ร่วมกับงานสร้างเสริมสุขภาพ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล จัดอบรม AR2H สร้างทีมผู้นำสุขภาพ (Health Leader) ให้แก่บุคลากร * 4 มิ.ย. 67 รศ. ดร.สุชาดา ทวีสิทธิ์ เป็นวิทยากรในงานประชุมประกาศเจตนารมณ์การป้องกันการคุกคามทางเพศ ณ สสส. * 4-5 มิ.ย. 67 อ. ดร. Sergey Ryazantsev นำเสนอผลการศึกษาในการประชุม the Expert Group Meeting and Capacity Building Workshop: Strengthening the Evidence Base on Migration in North and Central Asia: Data, Gender Impacts and Remittances ณ ประเทศคาซัคสถาน * 5 มิ.ย. 67 คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน จัดกิจกรรม IRB TALK ครั้งที่ 13 หัวข้อ “การวิจัยชุมชน: ความท้าทายในประเด็นด้านจริยธรรม” ในรูปแบบออนไลน์ * 10-13 มิ.ย. 67 รศ. ดร.จงจิตต์ ฤทธิรงค์ รศ. ดร.สิรินทรียา พูลเกิด ผศ. ดร.พจนา หันจางสิทธิ์ อ. ดร.นงนุช จินดารัตนาภรณ์ และคณะ โครงการวิจัยระบบการจัดการอาหารเพื่อสุขภาพะตลอดห่วงโซ่และมาตรการลดการเข้าถึงอาหารที่ไม่ดีต่อสุขภาพของคนไทย นำเสนอผลการศึกษาในการประชุม World Public Health Nutrition Congress 2024 ณ สหราชอาณาจักร **รูป 2** * 12-14 มิ.ย. 67 ศูนย์ทีแพคฯ ร่วมกับ สสส. จัดอบรมแนวปฏิบัติส่งเสริมกิจกรรมทางกายสำหรับหญิงตั้งครรภ์และหญิงหลังคลอดในสถานบริการสาธารณสุข ณ โรงแรม ที.เค. พาเลซ แอนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ **รูป 3** * 14 มิ.ย. 67 โครงการรายงานสุขภาพคนไทย นำโดย รศ. ดร.เฉลิมพล แจ่มจันทร์ ร่วมกับ สสส. จัดการประชุมฟอรัมรายงานสุขภาพคนไทย 2567 เพื่อนำเสนอและแลกเปลี่ยนข้อมูล/สถิติสำคัญด้านสุขภาพ ณ สสส. **รูป 4** * 14-17 มิ.ย. 67 อ. ดร. Sergey Ryazantsev นำเสนอผลการศึกษาในการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ หัวข้อ “Digital Humanities” ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน * 17 มิ.ย. 67 สถาบันฯ ต้อนรับคณะศึกษาดูงานจาก The University of North Carolina at Chapel Hill, USA ณ สถาบันฯ **รูป 5** * 18-20 มิ.ย. 67 อ. ดร. นุชราภรณ์ เลี้ยงรื่นรมย์ รศ. ดร.ธีรพงศ์ สุกุลศรี เป็นวิทยากรในการอบรมการวิจัยด้วยการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ ณ สถาบันฯ * 20 มิ.ย. 67 อ. ดร.นงนุช จินดารัตนาภรณ์ นำเสนอผลการศึกษาในการประชุมการสร้างความรู้และความร่วมมือสนับสนุนการขับเคลื่อนมาตรการทางกฎหมายปกป้องเด็กจากการตลาดอาหารและเครื่องดื่มที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ “เด็กไทย กินอย่างไร สุขภาพดี รู้เท่าทันการตลาดอาหารหวานมันเค็ม” ณ กระทรวงสาธารณสุข * 21-22 มิ.ย. 67 รศ. ดร.ศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต รศ. ดร.จรัมพร ให้อย่าง และคณะ ศูนย์วิจัยความสุข

พันธกิจ: ทำวิจัยเชิงทฤษฎี และประยุกต์ด้านประชากรศาสตร์ และสังคมศาสตร์เพื่อตอบสนองต่อนโยบายระดับชาติ และท้องถิ่น และนำไปใช้ได้จริง มีมาตรฐานสากล



รูป 1



รูป 2



รูป 3



รูป 4



รูป 5

คนทำงานแห่งประเทศไทย (TCHS) จัดอบรม AR2H สร้างทีมผู้นำสุขภาพ
 ภายใต้โครงการบริหารจัดการงานอย่างไรให้ใจฟู ให้กับโรงเรียน
 ภายอุปถัมภ์สิรินธร คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ณ โรงแรมรอยัล
 ริเวอร์แคว รีสอร์ท แอนด์ สปา จ.กาญจนบุรี * 24-26 มิ.ย. 67
 รศ. ดร.สุชาดา ทวีสิทธิ์ เป็นวิทยากรในงานประชุมเพื่อจัดทำหลักสูตร
 พัฒนาศักยภาพองค์กรภาคประชาสังคมจังหวัดชายแดนใต้ ณ โรงแรม
 เซาท์เทิร์นวิว จ.ปัตตานี * 25-26 มิ.ย. 67 สถาบันฯ ให้การต้อนรับ
 คณะกรรมการการตรวจประเมินคุณภาพการศึกษาระดับส่วนงานตามเกณฑ์
 EdPEx ประจำปี 2567 ณ สถาบันฯ **รูป 6** * 26 มิ.ย. 67 สถาบันฯ
 เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมคณะกรรมการบริหารทรัพยากรบุคคลมหาวิทยาลัย
 มหิดล และคณะกรรมการประจำมหาวิทยาลัยมหิดล ครั้งที่ 12/2567
 โดยมี รศ. ดร.เฉลิมพล แจ่มจันทร์ ผู้อำนวยการสถาบันฯ รศ. ดร.ศุทธิดา
 ชวนวัน และคณะ ร่วมต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุม ณ คณะ ICT ม.มหิดล
 * 27 มิ.ย. 67 อ. ดร.นุชราภรณ์ เลียงรัตนมัย คุณสุภรต์ จรัสสิทธิ์ นำเสนอ
 ผลการศึกษาในงานประชุมวิชาการระดับนานาชาติ The International
 Society for Quality-of-Life Studies (ISQOLS) ครั้งที่ 22 หัวข้อ
 “Human Happiness and Wellbeing in an Uncertain World”
 ณ ประเทศมาเลเซีย * 1 ก.ค. 67 สถาบันฯ จัดการประชุมวิชาการระดับชาติ
 ครั้งที่ 18 “ประชากรและสังคม 2567” ภายใต้แนวคิด “ประชากรและ
 ความยั่งยืน: ประเด็นสำคัญทางนโยบาย” ณ สถาบันฯ * 1 ก.ค. 67
 รศ. ดร.นพ.ตะวันชัย จิระประมุขพิทักษ์ เป็นวิทยากรในงานสัมมนาออนไลน์
 ครั้งที่ 9 ชุมชนผู้ปฏิบัติงานด้านการเลี้ยงดูเด็กเชิงบวกในประเทศไทย
 จัดโดย มูลนิธิศานติชนธรรม * 2 ก.ค. 67 รศ. ดร.มนสิการ กาญจนะจิตรา
 เป็นวิทยากรในงานประชุมสมัชชาครอบครัวระดับชาติ ประจำปี 2567
 “พลังสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อครอบครัว: การเสริมพลัง
 วัยทำงานกับระบบการดูแลครอบครัว” จัดโดย กรมกิจการสตรีและ
 สถาบันครอบครัว ณ โรงแรมปริ้นซ์พาเลซ กรุงเทพฯ **รูป 7** * 9-10 ก.ค. 67
 รศ. ดร.ศิริรัตน์ กิตติสุขสถิต รศ. ดร.จรัมพร ให้อย่าง และคณะ ศูนย์วิจัย
 ความสุขคนทำงานแห่งประเทศไทย (TCHS) จัดอบรม AR2H สร้างทีม
 ผู้นำสุขภาพให้กับกำลังพล สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ณ โรงแรม
 คลาสสิก คาเมโอ ออยุธยา * 10 ก.ค. 67 ศ.เกียรติคุณ ดร.ชินยุทัย กาญจนะจิตรา
 เป็นวิทยากรในการจัดการประชุมวิชาการนานาชาติด้านการแพทย์และ
 การสาธารณสุข Siriraj Conference in Medicine and Public Health
 (SICMPH 2024) ณ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ม.มหิดล **รูป 8**
 * 12 ก.ค. 67 อ. ดร. Sergey Ryazantsev นำเสนอผลการศึกษา
 ในการประชุม Risk Index for Climate Displacement (RICD) Launch
 Symposium and Policy Dialogue * 12 ก.ค. 67 สถาบันฯ
 จัดกิจกรรม Potluck Party นำโดย รศ. ดร.ศุทธิดา ชวนวัน เพื่อให้บุคลากร
 ในแต่ละฝ่ายได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์ ณ สถาบันฯ **รูป 9** * 12 ก.ค. 67
 สถาบันฯ ร่วมกับวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 และสถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน จัดการประชุมวิชาการประชากรและ
 วิทยาศาสตร์สาธารณสุข ครั้งที่ 15 โดยมีนักศึกษาเข้าร่วมนำเสนอผลงาน
 วิจัย จำนวน 8 คน และสองคนได้รับรางวัลการนำเสนอผลงานวิจัย
 ยอดเยี่ยม ประเภท Outstanding Oral Presentation Award ณ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย **รูป 10** * 15 ก.ค. 67 รศ. ดร.เฉลิมพล
 แจ่มจันทร์ ผู้อำนวยการสถาบันฯ เป็นวิทยากรในการเสวนา “มองอนาคต
 สถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทย ผ่านปัจจัยขับเคลื่อน” ณ โรงแรม เดอะ เบียร์
 เคลย์ โฮเต็ล กรุงเทพฯ



รูป 6



รูป 7



รูป 8



รูป 9



รูป 10

(สามารถติดตามรายละเอียดและข่าวสารเพิ่มเติมได้ที่
<https://ipsr.mahidol.ac.th/category/news-and-events/>)

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170 โทรศัพท์ 0-2441-0201 0-2441-9666 โทรสาร 0-2441-9333 E-mail: directpr@mahidol.ac.th
 Website: www.ipsr.mahidol.ac.th ที่ปรึกษา **เฉลิมพล แจ่มจันทร์** ผู้อำนวยการสถาบันฯ บรรณาธิการ **กัญญา อภิพรชัยสกุล นุชราภรณ์ เลียงรัตนมัย พอดดา บุญศิริระณ สุภรต์ จรัสสิทธิ์**
อภิชาติ จรัสสุทธีรงค์ กองบรรณาธิการ **กฤติญา ส่องกิจ กาญจนดา ตั้งชลทิพย์ กาญจนดา เทียนฉาย กัญญาพัชร สุทธิเกษม เกียรตินิยม ชันดี จงจิตต์ ฤทธิรงค์ จรัมพร ให้อย่าง เฉลิมพล แจ่มจันทร์**
นงนุช จินดารัตนาภรณ์ นงเยาว์ บุญเจริญ นนทวัชร แสงล่อ นรา ชำคม นิพนธ์ ตราวุฒิมาประกรณ์ บุรเทพ โชคนานกุล ปราโมทย์ ประสาทกุล ปิยะวัฒน์ สวัสดิ์จ บัทยา ว่าพัฒน์วงศ์
ภาสกร บุญคุ้ม มนสิการ กาญจนะจิตรา วรชัย ทองไทย วรัญญา อาศัยศาสน์ วิภากร จารุเรืองไพศาล ศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต ศุทธิดา ชวนวัน สิรินทรียา พูลเกิด สุภาณี ปลื้มเจริญ สุรีย์พร พันทั้ง
ลักกรินทร์ นิยมศิลป์ อมรา สุนทรธาดา อารี จำปาปลาย ฝ่ายศิลป์ จุฑารัตน์ ทรัพย์ยอดแก้ว ฝ่ายสมาชิก จีวรรณ หงษ์ทอง ติดต่อสอบถามโครงการเผยแพร่ข่าวสารและการศึกษาด้านประชากร
 โทรศัพท์ 0-2441-0201 ต่อ 100 หรือ 0-2441-9666